

SALA DE LECTURA

PROLETARI DIN TOATE ȚĂRILE, UNIȚI-VĂ!

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

DIN SUMAR:

- Bagheta magică: mit sau instrument de lucru?
- Și a fost ziua a 57-a
- Duel in fabrica de singe
- Știm să... vorbim?
- Obezitatea și longevitatea
- Inteligența, un labirint încurcat
- Pământul seamănă cu o minge de fotbal
- De la Arhimede la Hitchcock

37
 ANUL XXVI
 (1330)
 11 SEPTEMBRIE 1970

Evrika!

Foto: A.P.N.

În secolele XV—XVIII, multe zăcăminte de minereu din Germania, Cehia, Franța au fost descoperite, se spune, cu ajutorul baghetei magice. O banală crenguță, retezată dintr-un copac în creștere, prindea în mina omului viață. Pur-

tată pe pământ ea se încovoia, se inclina spre el sau, dimpotrivă, era respinsă. După aceste indicii se descopereau minereuri sau izvoare de apă.

Documentar

Bagheta magică: mit sau instrument de lucru?

Dar bagheta magică nu reacționa totuși în toate cazurile la bogățiile subterane. De aceea ghinionistii erau într-o continuă dispută cu norocoșii căutători de comori, iar „dialogul” dintre ei sfârșea de multe ori tragic.

În secolul XVII, baronul de Beausoleil i-a fost confiscată averea, iar el întemnițat în Bastilia împreună cu soția sa, Martine de Barteraux. Fuseseră învinuiți de vrăjitorie pentru că descoperiseră, prin intermediul baghetei magice, mai bine de 150 de zăcăminte de aur, argint, plumb, cupru, zinc, stibiu, fier, sulf și huiilă. Tristul destin al soților de Beausoleil nu l-a împiedicat totuși pe cunoscutul chimist Johan Rudolf Glauber să studieze timp de mai mulți ani efectul pe care îl are minuirea baghetei magice asupra căutării metalelor publicând rezultatele experiențelor sale incununate de succes în volumul „Minerit”. Lucrarea lui Glauber a văzut lumina tiparului în 1652. O jumătate de veac mai târziu, abatele Vallemont a încredințat tiparului cartea „Fizica ocultă sau tratat despre bagheta magică”. Cam în același timp, preotul Lebrun publică și el monografia „Critica secretelor, legături superstițioase care au tulburat poporul și i-au pus în incurcătură pe savanți”. Abatele Vallemont demonstra că magia purtătorilor de vergele este în realitate un fenomen de magnetism și electricitate, în timp ce Lebrun susținea sus și tare că la mijloc ar fi „mina diavolului”.

Timp de mai multe secole, izbâzile purtătorilor de vergele au fost explicate fie prin magnetismul terestru, fie prin electricitatea animală, fie prin influența corpurilor radiante. Ipotezele se succedau mereu dar nici una nu dădea fenomenului o temelie științifică.

Opinia secolului XX

Astăzi, problema baghetei magice este dezbătută în congrese științifice internaționale. Explicația misteriosului fenomen este căutată de savanți din toată lumea.

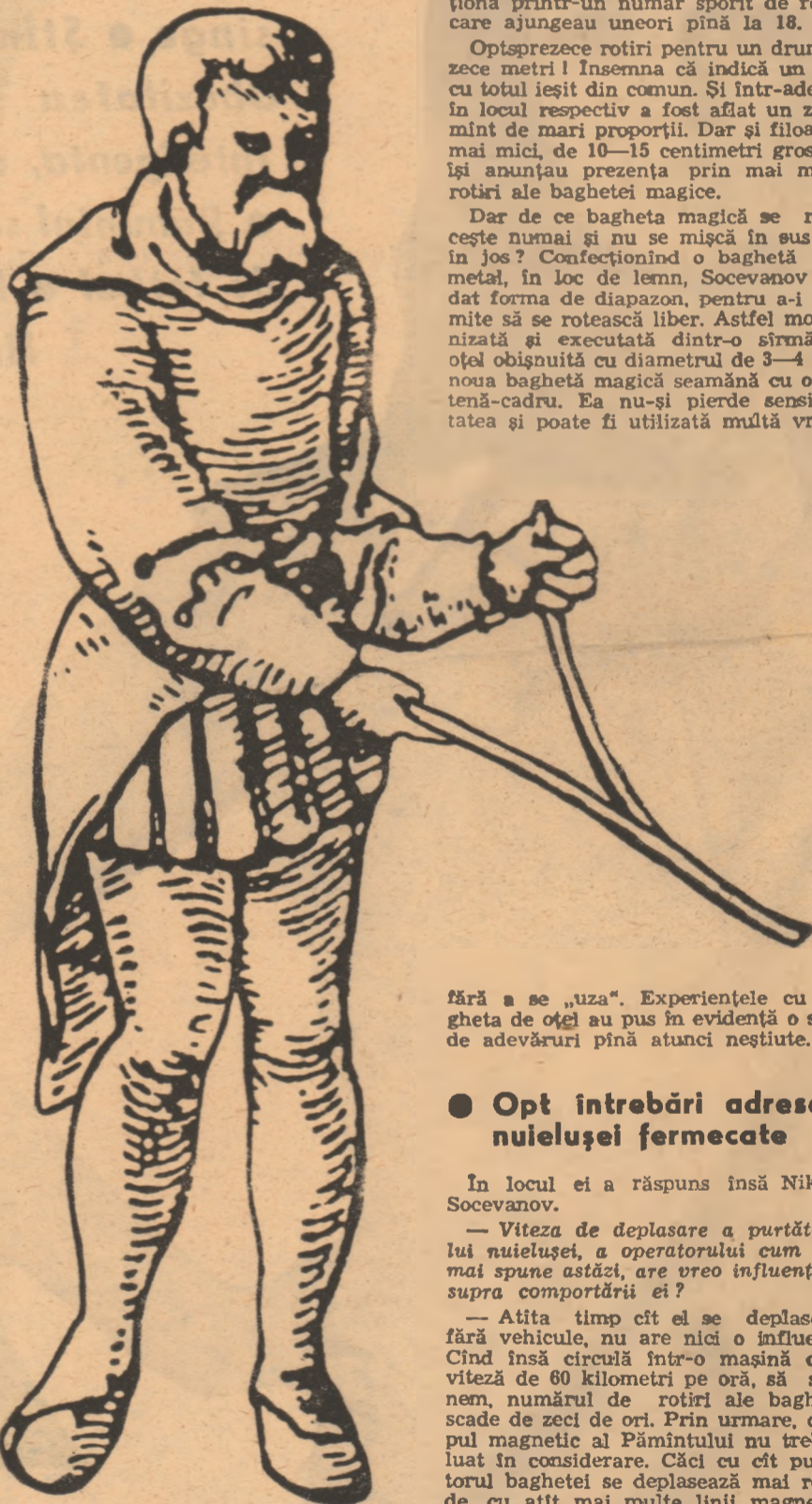
În 1916 a apărut o lucrare consacrată descoperirii apelor subterane prin intermediul baghetei magice. Autorul ei susținea că organismul căutătorului reacționează mai bine decât orice aparat la modificarea ionizării din aer și a conținutului de electricitate din atmosferă în locurile unde există ape subterane sau se află vreun filon. Dar lucrarea nu lămurea și ce forță obligă bagheta magică să se miște într-un sens sau altul, să indice surse de apă sau zăcăminte de minereu.

Pe la începutul anului 1944, doi ingineri sovietici au început să studieze modul cum reacționează o banală nuielușă, proaspăt tăiată dintr-un copac, la prezența în pământ a unui cablu electric și la acumularile de ape subterane. Ei au supus investigației cele mai diverse specii de copaci: mesteceni, plopi, sălcii, aluni și au observat că un bețișor tăiat dintr-o ramură bifurcată a oricărui copac în creștere întrunește misterioase însușiri, dar că nu toți oamenii care minuiesc baghetele pot fi „magicieni”. Dintr-o sută de subiecți supuși experiențelor au fost selecționați numai trei. Dar să vedem cum s-au desfășurat experiențele.

Subiecții țineau nuiaua în mână de partea bifurcată în poziție orizontală. Din când în când capătul opus al nuielii se ridica sau se inclina vizibil, făcând să se învîrtească în pumn partea bifurcată. Uneori, bagheta executa mai multe rotații. Asta se întâmpla atunci când purtătorul nuielii trecea peste un cablu subteran sau peste un loc de acumulare a apelor subterane. Cercetătorii au tras concluzia că nuiaua, numită misterios baghetă magică, se manifestă în mina omului ca cel mai simplu aparat electrofizic. Ea are o sensibilitate care o face să se încovoie cu o forță de milioane de ori mai mare decât aceea care pune în mișcare acele unui galvanometru. Și nimic nu poate influența misterioasele proprietăți ale vergelei: nici viteza cu care se deplasează purtătorul ei, nici intensitatea curentului trecut prin cablu, nici separarea omului de cablu sau de sursa de

apă printr-un ecran de cauciuc sau tablă de fier, nici învelișul de plumb al cablului. Indicatorul rămâne pasiv numai în cazurile cind apa trece printr-un furtun de cauciuc.

Toate acestea i-au făcut pe cercetători să conchidă că, înzestraată cu o sensibilitate atât de mare, nuiaua ar putea fi utilizată ca mijloc de explorare pentru stabilirea locului unde sînt

montate cabluri electrice subterane și conducte de apă, la descoperirea fisurilor ivite în rețeaua de cabluri etc.

Cu toate acestea, nuielușa continua să ascundă o fărîmă de mister: ea trebuia tăiată neapărat dintr-un copac în creștere. Și mai era ceva: dacă se rupea iar apoi era unită capăt la capăt și legată, proprietățile-i misterioase nu mai reveneau.

Capriciile vrăjitoarei

În aprilie 1966, în cadrul unei ședințe de lucru a secției de bioinformații a unui institut din Moscova, geologul leningrădean Nikolai Socevanov a prezentat un referat despre numeroasele

studii asupra proprietăților baghetei magice făcute de un mare grup de geologi, geofizicieni și fiziologi. Principalele experiențe fuseseră făcute în nordul Kirghiziei și Transbaikalia. Minele acționase asupra nuielușei „fermecate” mai intens decât apa.

La traversarea unui riu vergeaua se rotea de două ori, la traversarea unui riulet, o dată, dar la prezența unor zăcăminte de plumb-zinc nuielușa reacționa printr-un număr sporit de rotiri, care ajungeau uneori pînă la 18.

Optprezece rotiri pentru un drum de zece metri! Însemna că indică un fapt cu totul ieșit din comun. Și într-adevăr, în locul respectiv a fost aflat un zăcămint de mari proporții. Dar și filoanele mai mici, de 10—15 centimetri grosime, își anunțau prezența prin mai multe rotiri ale baghetei magice.

Dar de ce bagheta magică se răsucesce numai și nu se mișcă în sus sau în jos? Confectionînd o baghetă din metal, în loc de lemn, Socevanov i-a dat forma de diapazon, pentru a-i permite să se rotească liber. Astfel modernizată și executată dintr-o sîrmă de oțel obișnuită cu diametrul de 3—4 mm, noua baghetă magică seamănă cu o antenă-cadru. Ea nu-și pierde sensibilitatea și poate fi utilizată multă vreme

fără a se „uza”. Experiențele cu bagheta de oțel au pus în evidență o serie de adevăruri pînă atunci neștiute.

Opt întrebări adresate nuielușei fermecate

În locul ei a răspuns însă Nikolai Socevanov.

— Viteza de deplasare a purtătorului nuielușei, a operatorului cum i se mai spune astăzi, are vreo influență asupra comportării ei?

— Atîta timp cît el se deplasează fără vehicule, nu are nici o influență. Cînd însă circulă într-o mașină cu o viteză de 60 kilometri pe oră, să spunem, numărul de rotiri ale baghetei scade de zece ori. Prin urmare, cîmpul magnetic al Pămîntului nu trebuie luat în considerare. Căci cu cît purtătorul baghetei se deplasează mai repede, cu atît mai multe linii magnetice de forță întretaie vergeaua pe unitatea de timp. Dacă cîmpul magnetic ar acționa asupra-î, bagheta s-ar învîrta mai des și nu mai lent, cum se întîmplă în realitate.

— Izolarea metalică exercită vreo înrîurire asupra baghetei magice?

— Purtătorul vergelei s-a deplasat atît într-un autocamion închis, cît și într-o mașină deschisă și chiar într-un microbuz cu caroserie metalică. Dar nu s-a constatat nici o deosebire. Însemnă că nu poate fi vorba de o influență a cîmpului electric.

— Dar mînușile?

— S-au încercat tot felul de mînuși tricotate, de cauciuc, de piele. Cele dinții nu au influențat în nici un fel bagheta. Cele de piele, însă, i-au răpit sensibilitatea.

— Ar putea fi sporită sensibilitatea baghetei metalice dacă i s-ar mări dimensiunile?

— Dimpotrivă, cînd i s-au adăugat la ambele capete fire cu o lungime de 1,5 metri, efectul de recepționare a misterioaselor semnale a scăzut de zece ori.

— Acest magnet permanent nu exercită însă cumva vreo influență asupra creierului operatorului?

— Pentru a verifica acest lucru s-a procedat la următoarea experiență. Aproape de ceafa operatorului a fost fixat un magnet puternic în formă de potcoavă. Pe măsură ce magnetul era apropiat mai mult de ceafă numărul de rotiri ale baghetei scădea sensibil, iar cînd s-a aflat la numai 25 cm de ea vergeaua din mîna operatorului și-a schimbat brusc direcția rotirilor în sens opus. Explicația fenomenului nu a fost încă aflată.

— Dar cum se comportă operatorul sub influența hipnozei?

— Medicul leningrădean Alexei Zaharov a încercat puterea hipnozei asupra a trei operatori. Aceștia au urcat pe rînd în aceeași mașină, s-au instalat pe o banchetă comodă și au căzut într-un somn hipnotic profund. În această stare li s-a sugerat să sporească numărul de rotiri ale baghetei. Dar, în loc să se înmulțească, ele au scăzut, din cauză că mușchii mîinii erau desținși. Prin urmare, hipnoza n-a sporit sensibilitatea.

— Poate un „neoperator” să-l influențeze pe operator?

— Un operator, adică un om în mîna căruia bagheta este sensibilă, a atins cu degetele mîna unui „neoperator” și, numaidecît, bagheta din mîna acestuia din urmă s-a însuflețit. Dar există și „neoperatori” care îi fac pe operatori insensibili. Cînd mai mulți operatori s-au luat de mîna, s-a observat la toți același număr de rotiri ca la cel mai sensibil dintre ei.

— Ce rol ar putea juca bagheta magică în geofizică.

— Deocamdată nu se știe. Dar multe experiențe au arătat că bagheta magică se comportă invariabil agitat în locurile cu anomalii geofizice. Pentru a dezlega definitiv secretul baghetei magice ar trebui să se mai afle răspunsul la o seamă de întrebări. În clipa de față se știe cu precizie că nuielușa magică este de fapt un sistem alcătuit dintr-un organism viu și o vergea sau o ramă conductoare. Cu alte cuvinte, nu are nimic mistic, ci e vorba de un aspect al unei probleme științifice la ordinea zilei. De aceea nu este exclus ca să ne aflăm în ajunul unei a doua nașteri a acestei străvechi metode de explorare care, pusă pe o bază științifică, ar putea contribui la soluționarea unor probleme pînă acum inaccesibile chiar celor mai perfecționate metode geofizice.

(După „Znanie-Sila”)

documento.
documentar docum
mentar documentar du
documentar document
mentar documentar docu
r documentar documenta
sumentar documentar docu
ar documentar documentar
icumentar documentar docu

...ualitate
 alitatea actuală
 .rea actualitatea act
 actualitatea actualitate
 itatea actualitatea actual
 a actualitatea actualitatea
 alitatea actualitatea actualit
 a actualitatea actualitatea a
 alitatea actualitatea actualit

CE SE DISCUTĂ

Clima de ieri și de mâine

În nordul Groenlandei a putut fi prelevată o carotă de gheață cu o lungime de 1400 de metri. Lungimea ei corespunde cu grosimea stratului de gheață groenlandez la locul de prelevare. Ea a fost utilizată pentru studierea evoluției climii de mii de ani încoace. Mai mult, s-a încercat chiar a extrapola, plecând de la curbele obținute și a prevedea evoluția climii în viitorii 50 de ani.

La baza cercetărilor a fost pus examenul izotopic al gheții. Încă din 1954 se știa că concentrarea unor izotopi — ca deuteriul și oxigenul 18 — în zăpada din regiunile polare sporește o dată cu temperatura. (E vorba, evident, de temperatura existentă în momentul cind se formează zăpada). Ceea ce duce la variații sezoniere și pe termen lung.

Cronologia a putut fi deci calculată plecând de la înălțimea gheții formate în fiecare an — circa 35 de centimetri în medie — corectată de factori aflați în legătură cu grosimea gheții și cu presiunea. Datele astfel obținute au permis schițarea variațiilor compoziției izotopice și, în consecință, a celeia a temperaturii. În felul acesta s-a putut vedea că rezultatele dobândite coincideau cu perioadele reci și calde deja cunoscute, ceea ce valida cronologia stabilită.

Tratarea datelor culese prezintă mai cu seamă interes pentru ultimii 800 de ani, adică de la începutul secolului XIII. Ele contribuie într-adevăr la trasarea unei curbe care pune în lumină perioadele reci din sec. XV, de la sfârșitul sec. XVII sau de la începutul sec. XIX ori cele calde din jurul anilor 1550 sau 1930. În sfârșit releveul oscilațiilor „calde” pare a dovedi existența unei perioade medii de 63 de ani între două „virfuri”. De altfel și studiul faunei groenlandeze a dus la concluzia unor perioade de circa 66 de ani.

Perioada cea mai caldă din ultimii 800 de ani a fost aceea cuprinsă între 1930 și 1940. Acum ne aflăm într-un interval de răcire, net revelată de ultimele etaje ale carotei goenlandeze.

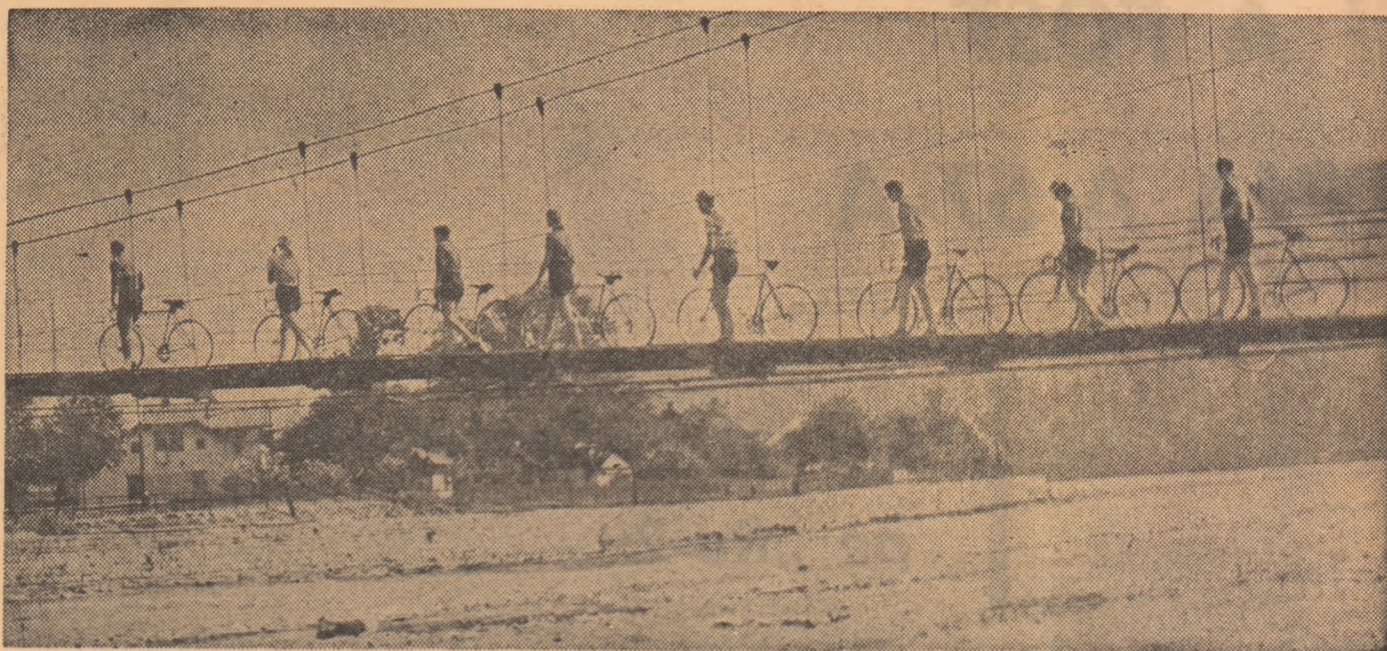
Ce se va întâmpla însă mâine? Bizuindu-se pe perioadele descoperite, cercetătorii au prelungit, punctînd-o, curba climatică pînă la începutul secolului XXI. Dacă au dreptate, înseamnă că ne putem aștepta ca actuala răcire să mai continue zece — douăzeci de ani. După care tendința va fi inversă și clima se va îndulci pînă către anii 2010 sau 2020, fără însă a atinge valorile din 1930.

Autorii acestor cercetări cu previziunii lor 85% șanse de împlinire. Cu o necunoscută însă: efectul și evoluția poluării atmosferice de către om.

LA ORDINEA ZILEI

Transsiberianul zburător

Începînd cu aprilie a. c., statisticile companiei „Air France” au înregistrat

Ultima excursie din timpul vacanței

un spor de peste 30% al traficului aerian dintre Paris și Tokio. Cauza? Noua legătură aeriană prin Siberia și Expoziția universală de la Osaka. Dar „boom”-ul nu e în sens unic ci și în celălalt sens, facilitat desigur de deviza noului traseu: „Dejunul la Tokio, cina la Paris în aceeași zi”.

Pînă nu demult, legătura pe apă dintre Japonia și occidentul Europei dura o lună. Anul trecut, însă, această rută a intrat în istorie: linia Marsilia-Yokohama a fost desființată. Dar și pentru a face legătura cu Tokio prin Saigon era nevoie de 38 de ore. Acum, zborul pe noua linie — cu de patru ori mai mulți călători, în „Boeing-707” — durează numai douăsprezece ore și patruzeci și cinci de minute în sensul Paris-Tokio și o oră mai mult în celălalt sens, plus o scurtă oprire la

pădurile fac loc cimpiei, așezările omezești se înmulțesc și, în sfârșit, la orizont încep să lucreze cupolele de aur ale Moscovei.

Din capitala Uniunii Sovietice pînă la cina din Paris nu mai sînt decît trei ore de drum. Dar ce departe pare totuși Ginza, principalul și fastuosul bulevard al Tokio-ului...

EXPEDIȚII

Pe unde n-a mai călcat picior de om

O călătorie de 8 000 de kilometri în două luni și jumătate de-a lungul și de-a latul Africii, încheiată recent la Kinshasa, a însemnat pentru continentul, în cea mai mare parte lipsit de drumuri, o experiență fără precedent. Motivul? Mijlocul de transport utilizat de membrii acestei expediții este o variantă modernă a covorului zburător — un vehicul pe pernă de aer care a biruit cu aceeași ușurință mlaștini întinse, riuri vijelioase, nisipuri... Vehiculul a fost realizat de un grup de constructori englezi.

Susținută pe o pernă de aer, mașina se deplasează cu viteza de 80 de kilometri pe oră. La greutatea proprie de 10 tone ea poate lua la bord pînă la 25 de călători, provizii, combustibil, diverse aparate. Cu această încărcătură mașina învinge obstacole imposibile de trecut cu mijloace obișnuite de transport.

Expediția transafricană a fost alcătuită, în afara echipajului, dintr-un grup internațional de experți, scriitori, operatori de cinema, tehnicieni. Traseul ales a cuprins regiuni greu accesibile unde principalul mijloc de transport sînt apele, ceea ce corespunde de altfel și cu țelul expediției de a studia posibilitatea deplasării pe asemenea drumuri a vehiculelor pe pernă de aer. Un parc de mașini de acest tip ar îngădui, după opinia unui reprezentant al Organizației Națiunilor Unite, stabilirea unei legături permanente între regiunile depărtate și orașele africane, construirea de școli și spitale mobile etc. Cu alte cuvinte ar schimba radical viața multor mii de africani din adîncurile continentului. Deocamdată nu se știe încă ce organizație internațională sau grup de state va realiza proiectul. E cert însă că cineva îl va traduce în viață.

Călătoria a decurs uneori în condiții dificile, străbătînd în anumite cazuri locuri pe unde n-a mai călcat picior de om. Cu toate acestea ea s-a încheiat cu succes. După un scurt repaus, echipajul „covorului zburător” intenționa să încerce, pentru prima oară în istorie, să biruie celebrele praguri din vecinătatea capitalei Republicii Democratice Congo. Dar apoi a renunțat la acest plan întrucît, după ce le-a studiat din elicopter, comandantul echipajului a ajuns la concluzia că ele ridică dificultăți mai mari decît își închipuise.

Moscova. Ceea ce înseamnă cinci ore mai puțin și decît drumul peste Pol, via Alaska; în consecință, oboseala călătoriei e mult atenuată.

Dar aceasta nu e nici pe departe singura atracție pentru călători, care sînt în special încantați de noutatea și frumusețea traseului: descoperirea unei lumi necunoscute, aceea a Siberiei și escala în capitala U. R. S. S., unde mulți turiști se opresc fie la dus, fie la întors.

Decolînd de la Tokio imediat după prînz, „Boeing”-ul lui „Air France” pare să caute o clipă drumul spre Alaska, peste Pol, dar apoi își schimbă direcția spre nord — nord-vest, lăsînd în dreapta lanțul insulelor japoneze, spre a se îndrepta, în apropiere de Vladivostok, categoric spre vest, păstrînd aceeași direcție pe tot parcursul și zburînd paralel cu linia ferată a Transsiberianului.

La un moment dat pasagerii zăresc un ținut întunecat, un prim haos muntos și aproape numaidecît spectacolul pămîntului și apelor deschide perspectiva unei lumi în care proporțiile par înzecite față de scara normală. Deducîndu-se vede un fluviu care, chiar de la 8 000 de metri înălțime, pare gigantic și neimblînzit, făcîndu-și loc spre toate punctele cardinale. E Amurul, Dragonul negru, cum îi spun japonezii.

De acolo, pînă la Urali, timp de cîteva ore defilează filmul cafeniu, verde și cenușiu al unor nesfîrșite întinderi de munți și păduri prin care își croiesc drum spre Oceanul Arctic fluviul uriaș; apoi peisajul se schimbă,

PROBLEME ȘI SOLUȚII

Maratonul anvelopelor

Anvelopele autovehiculelor moderne pot fi socotite pe bună dreptate „aler-gători de fond”. Ele trebuie neapărat să reziste 100 000 km, indiferent dacă e arșită sau îngheț.

În general, anvelopele destinate camioanelor grele sînt confecționate încă parțial din cauciuc natural. Recent, un grup de cercetători sovietici condus de Galina Buiko a realizat însă și introdus în producție asemenea anvelope fabricate integral din cauciuc sintetic. Calitatea superioară a noului produs este asigurată de o combinație între două sorturi de cauciuc sintetic — izoprenic și divinilic — care beneficiază de o mare rezistență la uzură. Evident, pe calea parcursă pînă la produsul finit au survenit tot felul de probleme științifice, de la sinteza cauciucurilor respective pînă la aprecierea proprietăților lor, care au reclamat tot atîtea soluții. Avînd în vedere particularitățile celor două cauciucuri utilizate ca materii prime au crescut și pretențiile față de compoziția și proprietățile combinației dintre ele. A rezultat de altfel că cele două materiale își potențează reciproc rezistența.

Dar calitatea anvelopelor poate fi mărită și prin îmbunătățirea construcției lor. Tehnicienii au urmat și acest drum confecționînd anvelope de camioane cu cordul sintetic așezat radial, așa-numitele anvelope R. Rezistența acestora este considerabil mai mare decît a celor obișnuite, cu cordul așezat în diagonală. Noua dispoziție aduce cu sine și alte avantaje, nebanuite în primul moment, de pildă scăderea consumului de combustibil; fiecare milion de anvelope asigură o economie anuală de cîteva zeci de tone de benzină.

Specialiștii nu sînt însă mulțumiți cu rezultatele obținute pînă acum. „Performanțele” de 100 000 km li se par insuficiente. Planurile lor prevăd cauciucuri cu o rază de acțiune și mai mare: 180 000—200 000 km.

Începător

ȘI A FOST ZIUA A 57-A

Jurnal din călătoria pe „Ra-2”

Ziua 1-a

Dis-de-dimineață ne-am pregătit de plecare. Aceasta fusese hotărâtă pentru ora 7, dar lucrări neterminate ne-au întârziat puțin startul. Apoi Thor a ținut pe chei o scurtă cuvântare de adio în franceză. După care a răsunit ordinul: „Echipaj la bord” și am ieșit din port pentru călătoria cea mare. Timpul era frumos, valurile nu depășeau gradul trei. Sufla o briză ușoară dinspre nord-vest, tocmai ce ne trebuia.

Am vrut să ridicăm pinza. Dar prima încercare s-a soldat cu un eșec: funiile grele ale pinzei erau fixate prost și s-au rupt. Un otgon a țiguit în aer ca un șarpe. A trebuit să întrerupem operația, să înlocuim funiile și să înălțăm din nou pinza.

L-am schimbat pe Thor la cîrmă.

În primele 12 ore am străbătut peste 60 de mile. Ambarcațiunea e mult mai rapidă decât „Ra-1”. Un mare atu este, neîndoiește, forma ei alungită, ca o țigară de fol. „Ra-1” era o plută, aceasta este o barcă adevărată. Exact la 4 ore după plecare am intrat într-o zonă de furtună. Intensitatea vântului atingea aproape gradul 7, iar marea era agitată. Înaintam repede, iar noi, cei din barcă, eram aruncați încoace și încolo. „Ra-1” nu ne legănase așa. Kei s-a ascuns în cabină. Medani s-a transformat într-o statuie de piatră cenușie și s-a dus la pupa. Santiago a vrut să mă schimbe la cîrmă, dar n-a reușit: nu-l mai țineau picioarele de oboseală. Thor n-a dormit în ultimele trei nopți din cauza pregătirilor și nu s-a culcat nici pînă acum, căci vrea să cunoască mai îndeaproape noua ambarcațiune. Sta în ușa cabinei.

— Ei, cum merge?

— Mulțumesc bine, Iura. Mă bucur foarte mult că ai venit iarăși cu noi. Nu mai sînt decît pe jumătate om. Mai pot gândi, dar nu mai pot acționa.

— Ar trebui să te duci la culcare.

— Nu pot. Înțelegi... prima zi.

Eu m-am culcat. Carlo m-a trezit pe la două noaptea. M-am îmbrăcat și m-am dus pe punte. Luna strălucea puternic. Oceanul și vîntul îi țineau isonul. Vîntul îmi arunca picături de apă în obraz. Barca devenise o jucărie a forțelor naturii. Unghiul de înclinare — 60 de grade, dacă nu mai mult chiar. Mi-era frig deși pusesem pe mine tot ce aveam mai gros. Nu eram foarte departe de coastă. Din cînd în cînd vedeam luminile farurilor. Am fixat cursul 225—230 grade sud-vest și vest. Pinza s-a umflat. Curînd luna a dispărut și ne-a lăsat în întuneric. Oceanul era dezlănțuit. Cînd nu vezi valurile e cumplit la început. Dar foarte curînd te înveți cu ele și le simți apropierea cu tot trupul. Pînă și picioarele se dau după mișcarea punții.

Barca era greu de guvernă. Cele două ore de cart au trecut anevoie. Apoi l-am trezit pe Norman și m-am culcat. Mi-a venit greu pînă și să mă dezbrac.

Așa s-a încheiat prima zi.

Ziua a 2-a

Furtuna continua. Ne purta peste valuri cu o viteză impresionantă. Kei și Medani sufereau de rău de mare. Mi-era milă mai cu seamă de Medani. Privea zăpăcit în juru-i și în ochi i se citea confuzie, suferință, teamă și așteptarea unui lucru îngrozitor. Se uita mirat la noi — bătrînii „lupi de mare” — și parcă nu pricepea cum de cutezasem să pornim pentru a doua oară într-o asemenea călătorie. Medani nu bănuia că și noi eram frămîntați de aceleași gânduri...

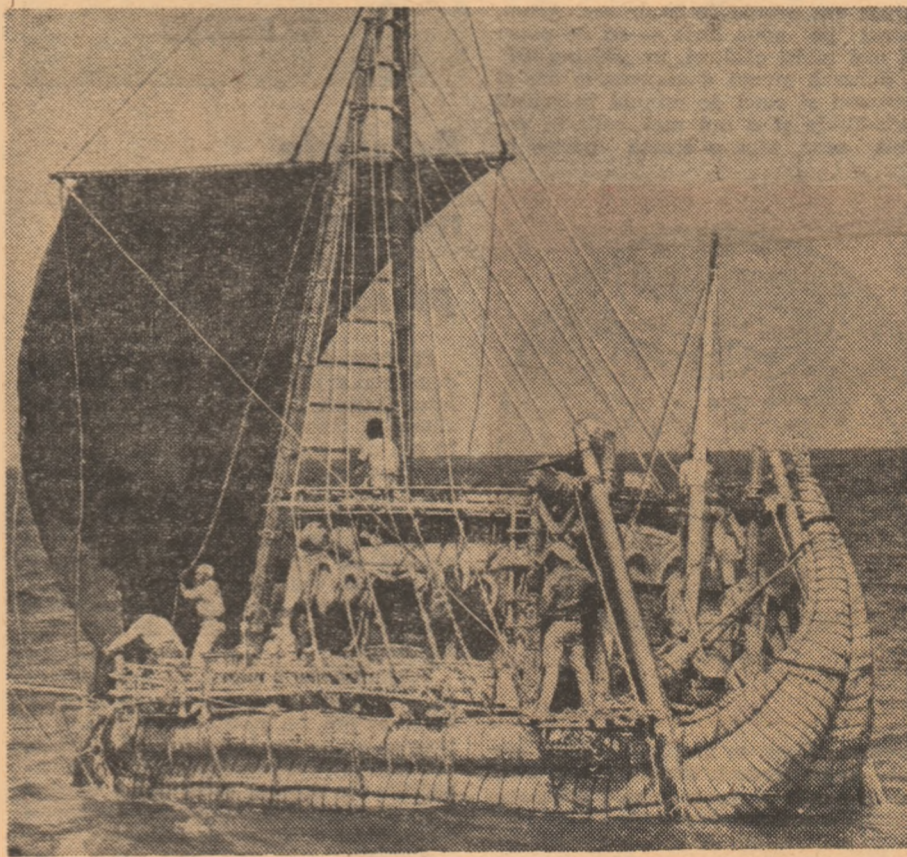
Nu știu cum s-ar fi terminat încheștarea noastră cu valurile și vîntul (toate piesele navei erau foarte solicitate), dacă n-ar fi intervenit întimplarea. La ora 17, cînd era de cart Norman, s-a

auzit o pocnitură și toată partea de la babord a pinzei s-a rupt. La chemarea lui Norman ne-am repezit cu toții afară din cabină și am început reparația. Thor mi-a ordonat să mă duc pe punte la cîrmă. Toți ceilalți se ocupau de pinză. Trebuia reparată repede, întrucît altfel se putea rupe și partea de la tribord. Apoi s-a frînt verga. Vela s-a desprins de sus și a căzut pe punte. Spre mirarea mea, ambarcațiunea înainta totuși și asculta de cîrmă. Nu ne aflam în curent, dar construcția cabinei înlocuia pinza. Eram minai de vînt. Barca putea fi guvernată mai ușor. Chiar și răul are astfel părțile lui bune. Iar în ziua aceea aveam nevoie de bine, pentru a ne recrea.

Acum avansam mai încet, lucrurile se potoleau! Restul zilei a trecut fără

2”. La sculare, Georges ne-a declarat că nu dormise toată noaptea pentru că îl durea un deget. Eu am observat că degetul mijlociu de la mina stîngă era infectat în jurul unghiei. Pregătirile pentru operație au fost foarte amuzante. Santiago făcea pe sora cu o mască albă pe față și o bonetă de plastic pe cap. Eu mi-am pus un prosop în briu și operația a început. Santiago trebuia să fie ajutorul meu; l-am rugat să-mi dea mănuși de cauciuc, dar el mi-a pus niște adevărați monștri, ca cele pe care le poartă electromontorii. În urletele bunului Georges am deschis panarițiul și am îndepărtat puroiul. Înjură de mama focului, în toate limbile, chiar și în rusește. Cu toate acestea, a doua zi era sănătos.

Ziua a trecut cu bine. Exact la ora 17

„Ra-2” în largul oceanului

incidente. Noaptea am fost de cart și am meditat la întîmplările fericite. S-a stîrnit un vînt atît de puternic, încît a trebuit să stringem vela. Nu încapem în doială că altfel s-ar fi sfîșiat.

Ziua a 7-a

Încă o zi de calm plat. A patra! A fost îngrozitor. Barca abia se mișca. Norman a fixat o a treia lopată la pupa, pentru a menține mai bine drumul. După micul dejun am preluat cartul de la Santiago.

Thor și Carlo au amenajat toaleta. Thor voia să avem una exact ca acasă. Aveam un colț pentru spălat. Iar un altul ne servea drept cadă de baie. Dar pînă acum nu am făcut încă baie, căci apa a fost prea rece.

Acalmia predispuce de obicei la odihnă și trîndăveală. Nouă, această perioadă de liniște ne-a fost propice pentru unele lucrări. Am controlat șotele, sarturile și capetele de parîme, ca și alte elemente de construcție care se freacă și sînt deci în pericol de a se rupe pe vînt puternic.

Dimineața s-a întîmplat un lucru pe care l-am înregistrat pe peliculă și pe bandă. Prima operație făcută pe „Ra-

s-a ridicat iar vîntul. Am zărit un rechin impozant. Ieșea mereu la suprafață la prova bărcii.

În timp ce dormea, Thor a fost deranjat de niște zgomote neobișnuite. Sunau de parcă ceva greu s-ar fi lovit de cabină. Am căutat peste tot, dar nu am găsit nimic. În sfîrșit am descoperit că zgomotul era produs de sticlele de whisky atîrnate la capul patului lui Carlo.

Ziua a 8-a

Exact acum un an a ieșit în larg barca de papirus „Ra-1”.

Cei din cabină făceau ochi. Carlo a ieșit pe punte, și după el Santiago. Norman s-a întins și s-a trezit. Georges s-a zvîrcolit ca de obicei și a tras de perna mea. Avea nevoie de trei perne: două sub cap și una pe burtă.

Ziua a trecut destul de liniștită. Am avut relativ puțin de făcut. Vîntul sufla foarte puternic, iar noi tăiam perpendicular valurile cu mare viteză. Am calculat că străbătusem 45 de mile și că pînă la capul Dshuba ne mai rămîneau vrea 30, ceea ce însemna că trebuia să-l trecem astăzi. Thor a descoperit că alimentele au început să se strice. A trebuit să le înșirăm pe toate

reportaj,
reportaj reportaj,
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re,
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj,
ortaj reportaj reportaj repor
j reportaj reportaj reportaj

pe acoperișul cabinei și pe punte; saci cu cîrnați, șunci etc.

Ziua a 18-a

E din ce în ce mai cald. Ne plimbăm în chiloți de gimnastică. Pentru că barca este mereu inundată de marea dezlănțuită am hotărît să ne apărăm cu pinză de vele. Cea mai indicată era vela de rezervă. Georges a rupt-o pe dată în două, Carlo și cu mine am fixat-o la tribord de-a lungul cabinei. Valurile care pătrund printre mănunchiurile de papirus nu se mai lovesc de cabină și nu mai intră în ea, ci se rostogolesc înapoi în mare.

Uzi learcă lucrăm mult timp în apă. Pînă la urmă sîntem de-a dreptul înghețați. Compartimentul din fundul ambarcațiunii urmează să fie umplut cu amfore goale pentru a împiedica pătrunderea apei. În plus, Thor vrea să confecționeze o contragreutate de tipul unui catamaran, pentru a stabili barca. În fine, ultima problemă: trebuie să mărim viteza. O putem mări folosind o velă suplimentară, mică și pătrată din pinză subțire. Am hotărît să fixăm un antimon mic la pupa. Acestea sînt planurile noastre.

Vom reuși oare să le realizăm? Barca e cufundată mult în apă.

Ziua a 25-a

Dimineața soarele strălucea și era cald. Ne-am trezit și am ieșit pe punte. Thor își făcea abluțiunea zilnică. Turna peste el apă dintr-un sac confecționat din pinză de vele. I-am urmat exemplul. La masă am discutat sarcinile zilei. Cea mai importantă: fixarea unui lemn lung și greu la tribord. Ne servise drept antimon și îl demontaserăm fiindcă devenise inutil. Am hotărît să-l legăm la tribord în chip de sparge-val. Un val uriaș s-a năspustit brusc. Apa a spălat tribordul și sparge-valul s-a scufundat. Otgoanele cu care era fixat s-au rupt și catargul a început să plutească pe apă. Se îndepărta încet de barcă. Georges a alergat la pupa și, pînă să ne dezmeticim, s-a aruncat în apă. Am amuțit. Nu era asigurat. Georges a apucat otgonul de care era legată geamandura de salvare care plutea mereu în spatele nostru, a ajuns catargul, l-a încălecat și a așteptat să-l tragem la bord. Astfel de acțiuni sînt inadmisibile și periculoase. Nu trecuse mult timp de cînd văzusem un rechin uriaș care ne însoțise o săptămînă. La dejun Thor a adus vorba despre acest episod. Ca fost marinar, Norman a cerut cuvîntul. Am ciulit urechile, căci seriozitatea și pedanteria lui ne făceau uneori să zîmbim. Am fost satisfăcuți.

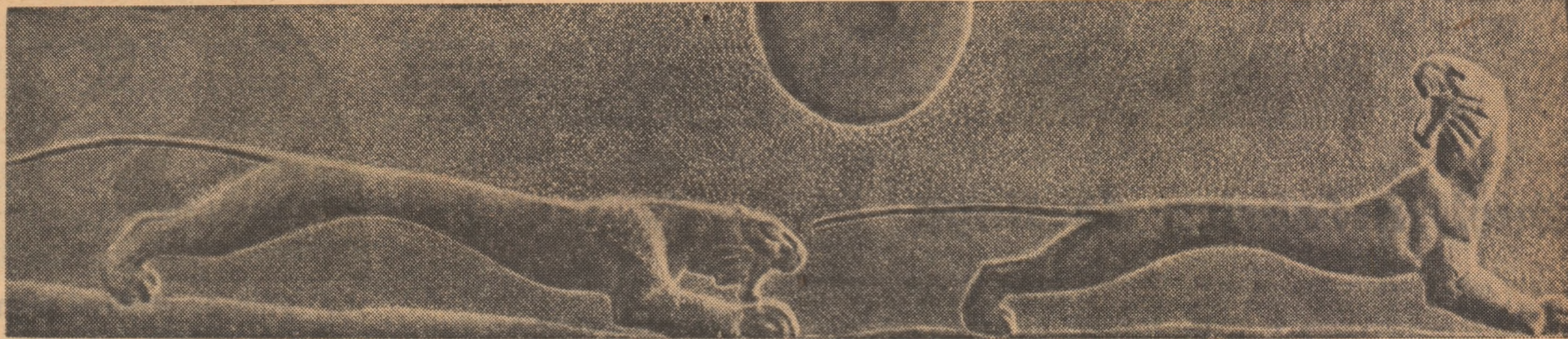
Așa a trecut o zi după alta. Uneori erau zile grele, alteori odihnitoare, cînd ne prăjeam la soare. Ne stăpînea un gând — să învingem cit mai repede acest ocean perfid.

Ziua a 40-a

Dimineața era însoțită și ne-am apucat de treburile obișnuite... Către prînz valurile s-au întesit. Cum soarele strălucea nu le-am dat însă nici o atenție, bucurîndu-ne chiar că înaintam cu mare viteză. Deodată am auzit o pocnitură, ca un foc de armă. Numai lopețile se rup așa! M-am repezit la pupa. Placa cîrmei stîngi plutea liniștită în urma bărcii, la capătul otgoanelor legate de ea. Thor a țipat de pe puntea de comandă: „Toată lumea pe punte, s-a rupt cîrma!” Am încercat să mișc timona, dar barca n-a reacționat. După cîteva minute, barca s-a răscucit; aveam vîntul în față. Pupa a în-

Iuri Senkevici

(Continuare în pag. a 11-a)

I. Ociauri :

Tigri (Metaloplastie)

PROZĂ

O istorie de caró

1. Visul și Banca de Stat

În camera lui de hotel, Mohrikov a avut un vis cu un personaj foarte influent, plin de panglici pe piept. Pe panglicile erau înscrise lozinci ridicole: „Ți-ai terminat treaba, petrece fără grijă”, „Ofticoși, nu respirați aer umed”.

— Ce tâmpenie! Își spuse Mohrikov chiar în somn și se trezi numaidecât. Se îmbracă într-o clipă, își luă servieta și se îndreptă spre Banca de Stat. Acolo Mohrikov se foli vreo două ore, după care ieși din clădirea instituției cu nouă mii de ruble.

Un om cu bani, chiar dacă nu sînt al lui, ci ai instituției unde lucrează, se simte excelent. Pe Kuznețki Most, lui Mohrikov i se părea că e mai înalt cu un cap decît ceilalți trecători.

— Nu vă înghesuiți, cetățeni, murmura el cu o bunăvoință afectată și ar fi vrut chiar să adauge: am nouă mii de ruble în servieta, dar se răs-gîndi.

Pe Kuznețki Most circulația fierbea ca un ceainic. Automobile elegante se încruciau la tot pasul, se reflectau strălucitor în vitrine, se revărsau mereu și Mohrikov însuși se oglindea în ele, cu servieta lui, cînd direct, cînd pieziș.

„Fermecător orașel e Moscova. Își spuse Mohrikov. De-a dreptul fascinant”.

Și, deodată, prin minte începură să-i fluture visuri, visuri dulci și asazine.

„Dragi tovarăși, imaginați-vă că așa, pe neașteptate, a luat foc Banca de Stat. Hm... Cum a luat foc? Foarte simplu. Că doar nu e făcută din materiale ignifuge! Vin pompierii, încearcă să stingă focul, dar dacă el arde bine toate eforturile sînt zadarnice și, imaginați-vă, arde dracului totul... totul; contabilitatea și celelalte.

În buzunarul meu rămîn astfel... A, da! La Rostov pe Don există copiile după acreditive. Dar nu-i nimic. La întoarcerea mea, directorul care mi-a semnat acreditivele face un infarct. Și apoi mai izbucnește un incendiu și arde totul, absolut totul. Ha, ha, ha, ha! Să se descurce, dacă pot... În felul ăsta îmi rămîn în buzunar nouă mii de ruble. Dacă ar ști directorul din Rostov pe

Don la ce visează Mohrikov? Dar n-o să aflu niciodată... Bun, dacă lucrurile s-ar întîmpla chiar așa, ce-aș face în primul rînd?...”

2. Ea!

„În primul rînd...”
Țîșnise dinspre strada Petrovka. Fusta pînă la genunchi, în carouri. Picioarele cum nu se poate mai frumoase, în ciorapi crem, pantofi de lac. Pe cap pălărie cloș. Cît despre ochi, ce să mai vorbim! Iar gura, ca zmeura: ardea ca focul.

Mohrikov își aminti de lozinca din vis „Ți-ai terminat treaba, petrece fără grijă” și își spuse: „O femeie dată dracului. Ce oraș e Moscova! Mai întii, dacă ar arde directorul... Ce talie!...”

— Îmi dați voie? făcînd Mohrikov.

— Nu obișnuiesc să fac cunoștință pe stradă, îi răspunse ea mîndră, de sub pălăria cloș.

— Pardon? repetă fermecat Mohrikov. Scuzați-mă.

— Stranie manieră, făcu ea, mototolindu-și fusta în carouri. Să vezi o femeie și s-o și acostezi... Sinteți probabil, provincial?

— Deloc. Sînt din Rostov, doamnă. pe Don. Și nu un oarecare. Sînt incasator.

— Frumos nume.

— Pardon, îi replică Mohrikov pe un ton dulce. Asta-i funcția mea: incasator la Rostov pe Don.

— Ce înseamnă „incasator”?

— O funcție de răspundere, doamnă. Încasez bani la bancă: nouă mii, douăzeci de mii și chiar mai mult. E greu și obositor, dar merge. Sînt om de încredere...

— Cum ați spus? Bani? Bani cu duimul! Interesant!

— Da! Evident, bani! Bani cu duimul.

— Sinteți căsătorit?

— Nu. Iar dumneavoastră, doamnă, sinteți tînără și singură, ca o...

— Ca cine?

— Hi, hi, ca o bilină...

— Ha, ha!

— Suharevskaia. Strada Sadovaia nr. 201!... Ești un incasator teribil de stăruitor...

— Ce drăguță ești! Mersi.

3. Schimbarea la față

— Barba, ceru Mohrikov în salonul cu oglinzi, strîngînd la piept servieta cu cele nouă mii de ruble.

— Imediat... Părul nu?

— Bine, tundeți-l.

— Vanea — șervetul, foarfecelă și briciul.

După douăzeci de minute, mirosind a colonie, Mohrikov se afla în fața teșghelei unui magazin de încălțăminte.

— O pereche de pantofi de lac.

După o jumătate de oră era într-un magazin cu firma „Articole de gata”.

— Aveți pe undeva un locșor, o cămăruță, unde mi-aș putea schimba pantalonii?

— Pofțiți, vă rog.

Cînd ieși din magazinul cu pricina, trecătorii întorceau capul după picioarele lui. Birjarii strigau de pe capră:

— Loc, loc, loc...
Mohrikov se oglindea în vitrine și își spunea: „Semăn cu un artist de la Teatrul imperial”.

4. În zori

Cînd zorile albastre se revărsau deasupra Moscovei, iar pisicile care-și petrecuseră noaptea prin străini, săreau din poartă în poartă, Mohrikov se afla pe bulevardul Suharevskaia. Își strîngea servieta la piept și mormăia:

„M-da... Dacă nu găsesc undeva un pahar de borviz sau o sticlă de bere, dragi tovarăși, îmi dau sufletul și cele nouă mii de ruble au să le culeagă portarii... Adică nu chiar nouă mii... Dați-mi voie... Nu, nu nouă mii... Pantofii, patruzeci și cinci de ruble... Dar nouă copeici unde sînt? Da, m-am tuns și m-am ras: o rublă și cînsprezece... O să iasă destul de prost... Dar cum ajung la Rostov iau un avans. De ce să nu-mi dea? Dacă aflu însă că, din cauza unui infarct, șeful cel vechi a murit și a fost numit altul nou, care m-ar întreba: „— Dragă Mohrikov, unde sînt cele două sute cincizeci de ruble lipsă? Le-ai pierdut sau ce-ai făcut cu ele?” Mai bine să nu moară, puil de cătea...”

— Birjar, unde se poate bea un țap la ora asta?

— Loc, loc, loc... La cazino...

5. O, cărțile!

Un bărbat într-un costum șocolatiu și o cămașă strălucitor de albă, cu inele pe degete și o ancoră în palmă, împrăștia pe masă, cu o ușurință uimitoare, ajutîndu-se cu o lopățică albă, fise și bani, vestind:

— Va banque! Pardon, monsieur! Faceți jocul!

La niște mesețe rotunde dormeau trei inși, cu capul în mîini, ca niște copii orfani. În aer plutea un iz acru de țigară. Se auzea un clinchet de clopoțel și inși cu serviete alergau prin sală schimbînd banii în fise. După halba de bere în capul lui Mohrikov se făcuse puțină lumină, cam atît cît era și afară.

— Monsieur, de ce stați în picioare? Îi întrebă omul cu inele și ancoră. Mai sînt scaune libere. Luați loc, vă rog! Va banque!

— Mersi! Îi răspunse confuz Mohrikov, prăbușindu-se mașinal într-un fotoliu...

6. Sfirșitul istoriei

Îndărătul biroului era un bărbat grav și foarte politicos. Cînd ușa se deschise plantonul îl introduse pe Mohrikov, care acum arăta așa: în picioare pantofi de lac, într-o mîină servieta, pe cap un fir de puf, iar sub ochi cearcăne, din pricina cărora nasu-i cîrn semăna cu un nas de mort. Prin fața ochilor îi zburau stoluri negre ce se preschimbeau, din cînd în cînd, în dungi negre, ca niște șerpi, iar atunci cînd își ridica ochii spre tavan i se părea că acesta e presărat, în loc de stele, cu semne de caró.

— Vă ascult, i se adresă omul din spatele biroului.

— Mî s-a întîmplat ceva extraordinar, început Mohrikov, cu un ton de bas profund. O întîmplare de necrezut.

Glusul îi tremură și, deodată, se transformă într-un fals set subtil.

— M-am suit în tramvai și cînd am vrut să cobor, cu un cuțit mi-au tăiat-o...

— Ce aveți în servieta? îl întrebă indiferent interlocutorul.

— Nouă mii, îi răspunse Mohrikov, cu un glas de copilăș.

— Bani dumneavoastră?

— Ai instituției, adăugă Mohrikov cu glas pierit.

— În ce tramvai s-a întîmplat? îl întrebă comisarul și în ochi i se iviră scînteile unei curiozități înțelegătoare.

— I.î.î., în ăsta... care duce... douăzeci și șapte.

— Cînd?

— Chiar adineauri. I-am ridicat de la bancă, m-am urcat în tramvai... și...

— Așa. Numele dumneavoastră?

— Mohrikov. Incasator din Rostov pe Don.

— Astăzi banca e închisă. E duminică. Cetățene, te-ai incurcat, probabil. Bani i-ai încasat ieri. Nu-i așa?

„M-a omorît” își spuse Mohrikov și niște ași de caró începură să-i joace prin fața ochilor, ca niște rîndunele. După care, răspunse cu un glas răgușit:

— Da, ieri... ieri am ridicat banii.

— Și unde ai fost ieri seară?

— Ei, ei, unde? În cameră. La hotelul unde am tras...

— N-ai fost la cazino?

Mohrikov zîmbi verde:

— Ce idee! Ce idee! Nici nu știu... n-am fost, nici...

— Ar fi mai bine să recunoști, îi spuse compătimitor comisarul. Fiecare vine și declară: tramvai! A devenit plictisitor. Situația dumitale e de așa natură încît, oricum, e mai bine să spui adevărul. N-ai fost în nici un tramvai...

— Am fost, se repezi Mohrikov și începu să plîngă cu sughituri.

— Ei vezi, așa e mult mai bine, se însufleți omul din spatele biroului. Și pentru mine, și pentru dumneata...

Sună și-i spuse celui care deschisese ușa:

— Tovarășe Bahrameev, trebuie să-l conduci...

Și Mohrikov fu condus de Bahrameev.

1926

Mihail Bulgakov

EDITORIALE

Nouă ediție a „Decameronului”

Au trecut mai bine de optzeci de ani de la apariția primei ediții complete a „Decameronului” în limba rusă. Apărută la sfîrșitul secolului trecut, traducerea se datora academicianului A. N. Veselovski.

Recent a văzut lumina tiparului o nouă ediție completă a operei lui Boccaccio, în traducerea lui Nikolai Liubimov, cunoscut mai înainte prin echivalentele rusești ale lui „Don Quijote” și „Gargantua și Pantagruel”.

Critica sovietică a salutat cu căldură noua ediție a „Decameronului”, subliniind excepționala valoare literară a textului pus la îndemina cititorilor. Recenzii consideră drept o reușită alegerea tonalității melodice generale a versiunii ruse. Liubimov a apelat în această ordine de idei la literatura rusă preromantică și sentimentală, ilustrată de Karamzin și Jukovski. În general, traducătorul a utilizat fondul lexical și mijloacele poetice de expresie din perioada pre-pușkiniană a dezvoltării literaturii ruse folosite de Heraskov, Maikov, Muraviev, Dmitriev, Kapnist, Kniagin, Șahovski, izbutind însă să reconstituie un limbaj poetic unitar, socotit de critică foarte potrivit pentru opera lui Boccaccio.

FIZIOLOGIE

Duel in fabrica de sînge

Deși măduva oaselor dintr-un organism uman cîntărește numai circa două kilograme, adică mai puțin de trei la sută din greutatea medie a omului, ea cuprinde un număr extrem de mare de celule cu diverse structuri și destinații. Este o adevărată „fabrică” de sînge, principalul furnizor de celule care formează sîngele. De altă parte, măduva umple aproape toate oasele scheletului și pretutindeni are aceeași compoziție, deși oasele nu comunică între ele.

În conglomeratul de celule care alcătuiește măduva oaselor rolul principal îl joacă așa-numitele celule tulpină. Acestea sînt formate din acid

De aceea celulele tulpină, devenind leucocite, se năpustesc să dea o mîna de ajutor...

Și mai uimitor este faptul că celulele tulpină primesc nu numai comenzi nominale, ci și numerice ca, de pildă, 300 000 de hematii sau un milion de leucocite, descifrînd și adresa exactă unde trebuie distribuite ele.

Dar cine și cum transmite măduvei semnalul despre natura și locul „avariilor” din organism, cine stabilește „efectivul de luptă” și echiparea lui? Răspunsul nu este încă cunoscut. Se crede doar că măduva oaselor ar fi un sistem autoregulator cu o sumedenie de reacții.

În schimb biocologii au aflat secretul misterioaselor transformări ale celulelor tulpină. Se știe că totalitatea celulelor din organism sînt caracterizate de aceeași informație genetică dobîndită din unirea celulelor sexuale masculine și feminine. Dar într-un anumit moment al evoluției, ele se despart; unele evoluează mai rapid și devin sisteme complexe cum ar fi celulele encefalului, altele devin piele, oase, rinichi. Mai mult, se pare că natura ar destina o parte a acestor „semifabricate fără personalitate” ca rezerve pentru „comandamentul suprem” și ar fi plasat acești roboți universali în oasele care alcătuiesc carcasa organismului. La ordinele venite de la „comandament” ele încep să activeze devenind celule specializate într-o „meserie” sau alta.

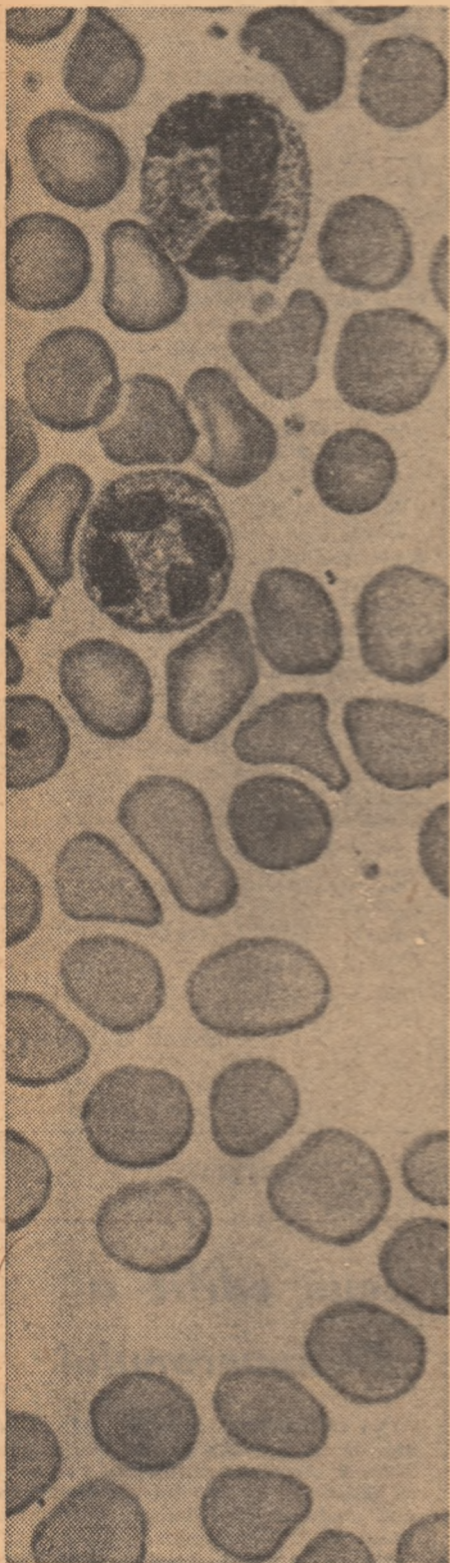
Dar pentru ca celulele tulpină să devină active, ele au nevoie de anumite condiții. Cînd nu le au, caută să și le asigure. Măduva oaselor aflată sub piele, se transformă în oase. Cînd i se deteriorează „casa”, adică oasele, măduva se îngrijește în primul rînd de construirea alteia, ai cărei pereți nu-i sînt numai de ajutor, ci absolut indispensabile. Pentru înălțarea lor își cheltuiește însă toate forțele, toate celulele tulpină, încît casa o dată zidită nu mai are locatari. În aceste condiții măduva oaselor nu mai poate lucra.

De cunoașterea aprofundată a acestor aspecte ale activității organismului uman depinde soluționarea multor probleme practice care țin de tratamentele cu transplantare de măduvă osoasă. Deocamdată s-a observat că o doză foarte mare de radiație ionizantă distruge aproape toate celulele tulpină și pe cele din țesutul limfoid care garantează rezistența organismului față de proteinele exogene. De remarcat că pînă nu de mult se credea că această situație ar fi favorabilă pentru transplantări. Dar s-a constatat că dacă transplantarea este făcută imediat după iradiere, măduva osoasă străină începe să producă limfocite în loc de hematii. Or, limfocitele nimicesc organismul străin.

Dacă organismului i se dă însă puțin răgaz pentru refacerea țesutului limfoid, tabloul se schimbă brusc. Și atunci, deși sînt încă neputincioase pentru a opune o rezistență eficientă măduvei străine, hematii proprii pot totuși lupta împotriva formării unei armate de limfocite străine. Iar măduva, neprimind informații despre lipsa limfocitelor, nu-și va cheltui forțele pentru fabricarea lor. Celulele ei tulpină răspund lipsei acute de sînge „roșu” și încep să se înmulțească intens. Și continuă așa pînă cînd măduva proprie, nimicînd de radiație sau de produse chimice, este total reaclidată.

Această refacere se realizează prin urmare tot pe seama divizării celulelor tulpină rămase în viață. Un timp „funcționează” ambele măduve — proprie și introdusă de la donator. După o vreme, însă, cea proprie începe să o copleșească pe cea salvatoare, pînă îi preia funcțiile, redevenind astfel activă.

Constatări de mai sus au fost făcute de Iosif Certkov, doctor în științe medicale. La început ele au fost privite cu suspiciune și socotite valabile doar la cîini. Se credea că în cazul bolii radiației nu se poate aștepta cîteva zile pentru a da posibilitate organismului să-și fabrice singur limfocite. Recent, experiența a fost repetată pe maimuțe. Efectul a fost similar. Introdusă imediat după declanșarea bolii radiației, măduva donatorului „murea” treptat. Dacă însă se introduce măduvă proprie, depozitată din timp, nu mai poate fi vorba de un fenomen de respingere. În clipa de față această ultimă metodă este utilizată în măsură tot mai mare în anumite boli.

Hematii și leucocite gata să fie trimise la adresa indicată...

dezoxiribonucleic, purtătorul informațiilor ereditare, și dintr-un înveliș de citoplasmă care îl protejează. Celula tulpină ar putea fi comparată cu o piesă brută, care în fiecare clipă poate îmbrăca orice formă, mai exact forma de care organismul are nevoie. Să ne imaginăm, de pildă, un om care, rănindu-se a pierdut o cantitate mare de sînge. În această situație, organismul are de îndeplinit două misiuni: să vindece rana și să contrabalanseze pierderea. Cînd celulele tulpină „află” despre cele petrecute, o parte din ele se transformă în scurt timp în hematii, iar restul în fibroblaști, adică celule ale țesutului conjunctiv care acoperă rana. Sau un alt caz. Pe piele apare un furuncul. Numai leucocitele îl pot bloca.

Idealul ar fi, firește, să se fabrice măduvă osoasă în afara organismului. Dar pînă acum nimeni nu a izbutit acest lucru. Se fac, însă, eforturi susținute și în acest sens.

VULCANOLOGIE

Laboratoare in infern

Ce este o echipă de vulcanologi? Un grup de oameni pricepuți și îndrăzneți, strîns uniți ca degetele unei mîini. Obiectivul lor? Cercetarea măruntaielor Terrei prin gurile de foc ale vulcanilor, realizarea de analize-fulger ale elementelor componente, mai ales ale celor gazoase, chiar la sursa emisiei. După părerea vulcanologilor, faza gazoasă a unei erupții variază extrem de repede în caracteristicile ei fizice și chimice, încît devine absolut necesară determinarea variațiilor. În acest scop ei au pus la punct un procedeu care permite, printr-o reacție colorată pe un suport cromatografic, măsurarea în cîteva zeci de secunde a diverselor gaze CO₂, SO₂, H₂S, oxid de carbon, vapori de apă. Sistemul a fost experimentat acum cîteva ani. O echipă, dotată cu căști și îmbrăcăminte din fibră de sticlă — ultimul strigăt al model vulcanologic — care feresc de bombe vulcanice a măsurat timp de cîteva ore fierbînta răsuflare a vulcanului Stromboli, care s-a dovedit mai capricioasă decît se credea; conținutul gazelor varia într-un raport de 1-5 în cîteva secunde, în directă legătură cu activitatea explo-

**FIECARE ZÎMBET
PRELUNGESTE VIAȚA
CU TREI MINUTE!
LUPTAȚI PENTRU
LONGEVITATEA DVS.
CITIND:**

Cronica (pseudo) științifică

O descoperire interesantă

Săpături făcute lângă Burik au dus la descoperirea unei așezări de oameni primitivi. Printre rămășițele de unelte de piatră a fost găsit un cuțit cu plăsele de os frumos cizelate. Cuțitul are două lame, de oțel inoxidabil, și un tirbușon.

Matusalemul din Ciakva

Plimbîndu-se pe malul mării, Ilko Lamdjaria, un locuitor din Ciakva, a întîlnit un prieten pe care nu-l mai văzuse de... 121 de ani. Întîmplarea nu are de ce ne mira, întrucît Ilko a sărbătorit nu de mult împlinirea frumoasei vîrste de 146 de ani. Curgerea anilor a schimbat atît de mult trăsăturile vechiului prieten, încît Ilko nu l-a recunoscut. De altfel, așa cum s-a aflat ceva mai tîrziu, era vorba de o confuzie.

Geniu precoce

Familia contabilului Svistuhin se mîndrește, pe bună dreptate, cu un copil care, la două luni, înmulțește numere cu cinci cifre. Din păcate, rezultatele acestor calcule nu pot fi cunoscute, întrucît tînrul geniu nu știe încă să vorbească.

Experiență

Luați un ou proaspăt, îngropați-l timp de 15-20 minute în nisip umed. După aceea scoateți-l afară, așezați-l pe masă și încercați să-l spargeți cu o lovitură de pumn foarte puternică.

Vă rugăm, comunicați-ne și nouă rezultatele.

(După „Literaturnaia Gazeta”)

știa știința știința știința știința
știința știința știința știința
știa știința știința știința și
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

zivă. O descoperire capitală, dar măsurătorile, au fost de părere cercetătorii, erau încă imprecise, discontinui.

Un alt experimentator, Ivan Elskens, a reușit însă să pună la punct un analizor continuu: cromatograful cu teleînregistrare, care a fost experimentat în condițiile unor gaze încinse la 1 000°, emise de vulcanul Etna. Protejate de un scut, sonda și analizorul au fost amplasate la sursa de emisie, iar înregistratorul aflat la mare distanță a receptat măsurătorile prin radio și le-a înregistrat pe bandă magnetică. În felul acesta a putut fi obținută o curbă continuă a variațiilor compoziției gazelor cu o precizie de timp de 1/10 de secundă. Îndrăgostii de zeul Vulcan puteau să-și ia acum avînt, lumina zilei începea să se întrezărească la capătul întunecosului tunel al cercetării științifice.

Programul adoptat de vulcanologi nu se deosebește prea mult de al altor cercetători: ei caută să definească cît mai mulți parametri posibili cu cît mai multă precizie, apoi, după ce se află în posesia unei serii de măsuri pentru o serie de parametri, trec la confruntare în vederea descoperirii legilor

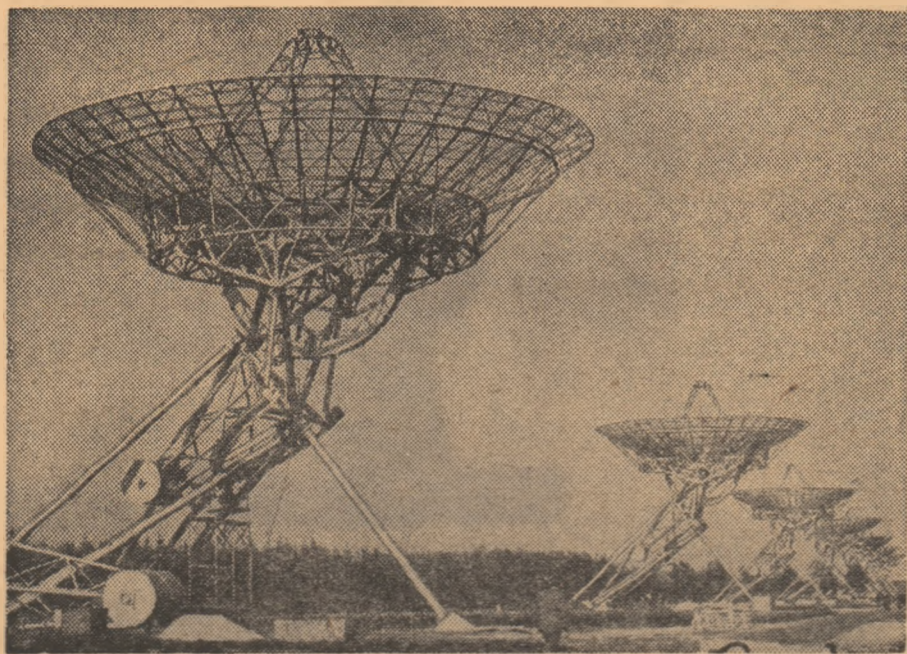

Un „cavaler” al infernului

care acționează variațiile. Ei dau prioritate gazelor, dar în strînsă legătură cu ceilalți parametri. În felul acesta se analizează paralel înregistrările seismografelor, telecromatografului, tiltmetrelor — care măsoară inflația sau deflarea muntelui sub acțiunea magmei — și gravimetrelor care urmăresc variațiile cîmpului de gravitație. În același timp petrografii studiază diferitele magme, structura internă a vechilor vulcani, deschiși de eroziune, căutînd să deducă fenomene vulcanice trecute sau actuale. Nîmnc nu este lăsat la voia întîmplării. Sînt înregistrate pînă și cele mai întîme „strigăte” ale vulcanilor — gîierături, oftături — căci și ele pot avea valoare științifică. Încît vulcanologii ar putea fi comparați cu medicii sau mai degrabă cu veterinarii, deoarece vulcanii se comportă ca niște fiare ale căror măruntaie au fost atinse de un rău misterios.

Din punct de vedere istoric, primul laborator vulcanologic a fost Vezuviul. Apoi a urmat Etna. După care, în obiectiv s-au aflat Insulele Lipare. S-a scris de multe ori despre anxietatea pe care o încearcă vulcanologii în fața

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tel
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica t
tehnica tehnica tehnica tehnic
tehnica tehnica tehnica te

Radiotelescop pentru capturarea „zgomotelor” hertziene scoase de corpurile cerești

prodigioasei forțe a magmei terestre. E într-adevăr greu de imaginat copleșitoarea impresie pe care o produc imensele abisuri vulcanice, — cu valuri de rocă lichidă. Contactul fizic cu aceste fenomene poate deruta chiar un om cu nervii foarte tari. Și totuși curajul a biruit, a înfrînt necunoscutul. Primejdia este demistificată din moment ce cauza ei poate fi explicată. În acest sens o interesantă experiență a trăit-o savantul sovietic Gorșkov, care a determinat pentru prima oară adîncimea la care se află rezervorul de magmă al unui vulcan. Seismografele pe care le-a utilizat nu captau undele elastice transversale emise de seisme. Cu toate acestea, el a bănuț că urmează să se înalțe o pungă de lavă. Și intuiția lui a fost ulterior verificată. Calculele făcute au localizat fenomenul la o distanță de 45 km de observator, la o adîncime cuprinsă între 50—70 km. Pe verticala acestei pungi, s-a stabilit, se afla un vulcan extrem de puternic și activ. Concluziile trase s-au opus ipotezei despre existența unui vast rezervor periferic, de unde s-ar alimenta toți vulcanii unei regiuni sau chiar al globului. Ele au stabilit existența, cel puțin pentru vulcanismul circum-pacific, a unor pungi individuale situate la adîncimi relativ mari, mai degrabă la baza scoarței terestre decît în interiorul ei.

Extrem de importantă rămîne, însă, studiarea gazelor. Analizate în mod continuu și în permanentă legătură cu toți ceilalți parametri, ele pot oferi o explicație marelui mister al erupțiilor vulcanice.

ASTROFIZICĂ

De unde emite Soarele

Intr-o singură secundă, Soarele emite mai multă energie decît a utilizat vreodată omul de la începuturile civilizației și pînă astăzi. În trei zile el ne furnizează cantitatea de căldură și lumină care ar putea fi obținută prin arderea tuturor rezervelor terestre de huilă și petrol și a tuturor pădurilor de pe glob.

Și totuși, Terra nu primește decît două miliarddimi din energia emisă de Soare!

Cînd astronomii observă Soarele printr-un telescop solar, marginile astrului zilei par bine conturate, de parcă el ar fi o suprafață net exprimată. Această suprafață iluzorie este, de fapt, o pătură transparentă și strălucitoare de gaz cu o grosime de circa 300 de kilometri. E așa-numita fotosferă, de unde este emisă cea mai mare parte a luminii. În adîncurile fotosferei, gazul devine atât de dens încît lumina nu-l mai poate străbate. În felul acesta, fotosfera este o anvelopă strălucitoare care înconjoară globul solar. În exteriorul acestui strat există alte două regiuni de unde sint ejectate limbile de plasmă, de gaz în fuziune, numită cromosferă și atmosfera superioară, așa-numita coroană solară.

Noi putem „vedea” numai aceste trei straturi. Observatoarele terestre înregistrează lumina vizibilă, radiația infra-

roșie și undele radioelectrice. Aparatele instalate la bordul sateliților artificiali și al rachetelor cosmice permit, în plus înregistrarea razelor ultraviolete și a razelor X. Așadar, sintem siliți a judeca ceea ce se petrece în străfundurile Soarelui, după ceea ce putem vedea în straturile exterioare.

Emisia de radionde a Soarelui a fost descoperită abia acum vreo treizeci de ani. Curînd, specialiștii au remarcat că intensificarea ei este legată de extinderea suprafeței petelor solare și de puternice erupții. Era însă foarte important de aflat, pentru cunoașterea cauzelor de ordin fizic a emisiei de radionde, locul unde se află sursa radiației. Academicianul sovietic Papalexi a intrat cel dintîi să observe emisiile de radionde în timpul eclipselor de Soare putea furniza date prețioase asupra izvoarelor radiației.

Din inițiativa lui a fost organizată o expediție în Brazilia, cu prilejul eclipsei solare de la 29 mai 1947. Cu acest prilej a fost făcută o importantă descoperire, care a stat apoi la temelie alor descoperiri din cîmpul astrofizicii, stabilind experimental un fenomen pînă atunci necunoscut. S-a aflat astfel că sursa de unde radioelectrice emise de Soare în spațiul exterior se află în coroana solară și că regiunile din coroană care emit cel mai intens corespund cu regiunile optic active ale fotosferei.

Nu de mult, Comitetul de descoperiri și invenții de pe lîngă Consiliul de Miniștri al U.R.S.S. a înscris această descoperire, între timp verificată de nenumărate ori și recunoscută acum unanim, în registrul său, cu prioritate de la 28 octombrie 1947.

Această descoperire permite definirea acțiunii Soarelui asupra propagării undelor radioelectrice în spațiul cosmic, ceea ce are o mare însemnătate pentru stabilirea de comunicații radio cu sateliții artificiali și celelalte aparate cosmice. În același timp, ea este acum utilizată pentru studierea ionosferei și a spațiului de deasupra ei, exosfera Terrei și va contribui, desigur, la soluționarea problemei previziunii activității solare.

TESTE

Știm să... vorbim ?

În antichitate oratoria era o profesiune exercitată de un cerc restrîns. Acum însă, puține domenii de activitate se mai pot dispensa de „arta de a vorbi în public”. Elocvența este la fel de necesară unui șef de birou ca și unui inginer, unui antrenor sportiv ca și unui lucrător din comerț, ca să nu mai amintim de profesori și elevi.

Pornind de la această premiză, au fost puse la punct manuale metodice și teste menite să contribuie la îmbogățirea vocabularului, la o mai bună alegere a cuvintelor. În același timp se pune accentul pe lărgirea „vocabularului activ”, adică a numărului de cuvinte pe care le utilizează omul în vorbirea curentă. În general, acest vocabular este de 15—30 de ori mai mic decît volumul total de cuvinte cunoscut de persoana respectivă.

Publicăm un astfel de test, adaptat

pentru limba română, care poate permite verificarea a ceea ce englezii numesc „word power” — aptitudinea de a ne exprîma în cuvinte.

1 Proba constă din găsirea unui cît mai mare număr de substantive comune și adjective (la singular sau plural). Porniți din colțul din stînga sus, citînd în continuare litera alăturată sau a doua, a treia etc. — după necesități. După epuizarea primului rînd — ca la cuvinte încrucișate — treceți la celelalte, pe orizontală și apoi la cele de pe verticală. Puteți desigur folosi pe „a” și ca „ă”, pe „s” și ca „ș”, pe „t” și ca „ț” etc. În primul rînd orizontal, de pildă, se pot obține — printre altele — cuvintele: par, pară, para, paradă, șaradă, radă (3 minute).

P S A R A D A
A A L A M A R
S T A R E N A
T R E N N U M
R A G A D L A
A P E L A N R
M A N A N A T
A T I T A R E

2 Încercați să reconstituiți frazele de mai jos ale căror cuvinte componente au fost amestecate (3 minute):

— Culori au ce vii identifică cu perfect coloritul peștii peisajului se sub-marin.

— Instrucțiuni vor fi aduse la încăl-cările direcției cunoștința 24 ore în termen prezentelor de.

— Titlul genul film recomandă la acestui de sine romantic.

— Organul sufletului sediul singelui dar inima e circulația este vital care normală nu a asigură.

— Sint spini flori frumoase tranda-firii deși au cele mai.

3 Realizați „ligamente” între sfîrșitul unui cuvînt și începutul altuia și obțineți astfel noi cuvinte. Căutați perechile de cuvinte cele mai potrivite. De pildă, între crater și cicoare, din ultimele trei litere și res-

pectiv primele două, se formează terci. Condiții: respectarea ortografiei fonetice, cuvinte de minimum 5 litere și — totul în 2 minute: crater, castă, parcelă, rușine, spera, hărțui, parca, dărui, pintec, mască, tunet, viață, cicoare, tîmădui, șarpe, abuza, giulgiu, roman, ezita, tapaj.

4 Completați spațiile punctate cu cuvinte care să dea un sens frazelor (3 minute):

— Lebedele negre, spre deosebire de cele... se... în număr foarte...

— Pădurile de mesteacăn se mai numesc și păduri de... deoarece scoarța... copaci strălucește... ziua în lumina... cît și... în bătaia razelor de...

— Cine poate... un efort timp... îndelungat va avea rezultate... bune.

5 Găsiți într-un minut cuvîntul opus pentru fiecare din cuvintele: grosolan, senil, dureros, ordine, absolut, diviziune.

6 Găsiți în șirul de cuvinte de mai jos pe cel care e de prisos (2 minute):

- brici, peniță, foarfece, bisturiu.
- servietă, sticlă, geamantan, ceas.
- fereștrău, topor, lopată, sfredel.
- nasture, cataramă, ață, copcă.
- trompetă, corn, pian, flaut.

RASPUNS

Pentru cotare, notați:

1 Cu cîte un punct fiecare cuvînt găsit.

2 Cu cîte două puncte fiecare frază corectă. Acestea sint: Peștii au culori vii ce se identifică perfect cu coloritul peisajului sub-marin. Încăl-cările prezentelor instrucțiuni vor fi aduse la cunoștința direcției în termen de 24 ore. Titlul recomandă de la sine genul acestui film romantic. Inima nu e sediul sufletului, dar este organul vital care asigură circulația normală a singelui. Trandafirii sint cele mai frumoase flori deși au spini.

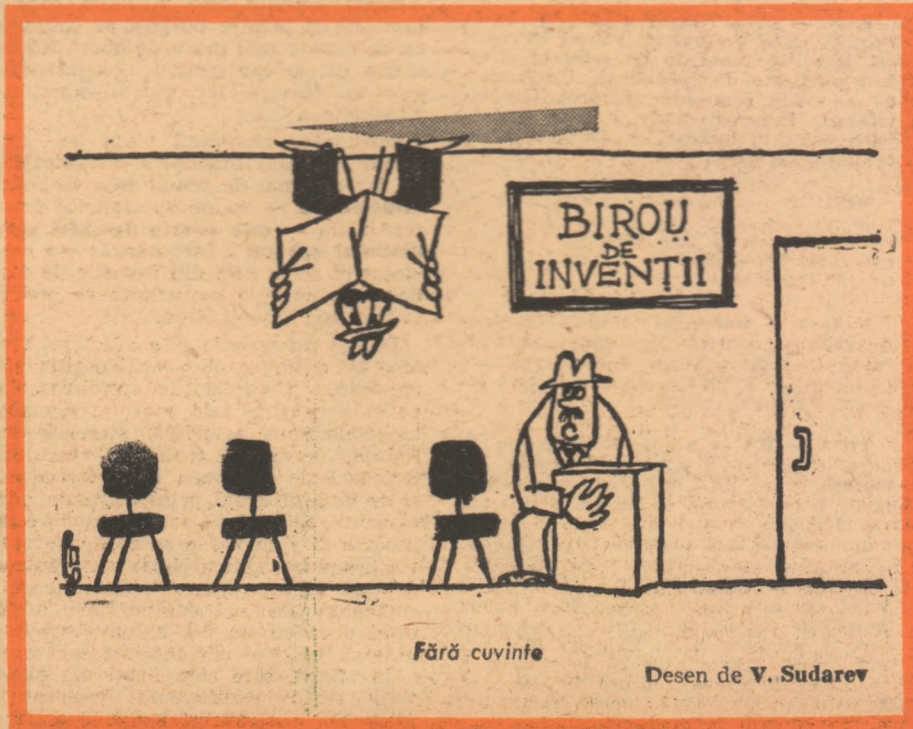
3 Cu cîte un punct fiecare „ligament” realizat; castă — pintec = stăpîn; mască — parcelă = scăpa; viață — rușine = țărșuș; șarpe — giulgiu = arpegiu; roman — tapaj = manta; tunet — ezita = netezi; parca — dărui = arcadă; abuza — hărțui — zahăr; spera — tîmădui = erată.

4 Cu cîte un punct fiecare cuvînt pus corect: albe, găsesc, mic; argint, acestor, atîț, soarelui, noaptea, lună; depune, mai, mai.

5 Cu cîte două puncte fiecare cuvînt: rafinat, juvenil, insensibil, dezordine, relativ, adunare.

6 Cu cîte două puncte fiecare intrus descoperit: peniță (obiecte tăioase), ceas (obiecte recipiente), lopată (instrumente de dulgherie), ață (obiecte de fncheiat), pian (instrumente muzicale de suflat).

Peste 100 puncte: sinteți făcut pentru a fi orator; Între 70—100 puncte: aveți suficiente talente de vorbitor; Între 50—70 puncte: sinteți un ins care promite; Sub 50 puncte: nu v-ar strica un plus de exerciții în acest domeniu.

Desen de V. Sudarev

ITALIA

Noaptea la Veneția

Prima gondolă pe care am văzut-o la Veneția era o jucărie. În piață, lângă stațiile de autobuze, se vind sute de asemenea gondole. Ușoare, ștanțate din metal auriu, ele încap în palmă. Într-o parte au o cheiță. Dacă o răsucești, se aud câteva masuri muzicale, iar minuscula figură a gondolierului prinde să minuiască visla.

Câteva minute mai târziu am văzut o gondolă adevărată. Strimță și lungă, cu partea din față încovoiată și vopsită toată în negru, se legăna ritmic pe apa cu reflexe uleioase. Lângă dînsa mai erau câteva gondole, dar cea, dinții era mai aproape de chei, încît am hotărît ca ea să mă poarte pe apele canalelor.

Gondolierii erau și ei în preajmă. În timp ce așteptau clienți, fumau și flecăreau, împărtășindu-și necazurile de fiecare zi. Nimic romantic. Niște muncitori care fumau... După ce a aflat unde vreau să merg, unul dintre ei mi-a făcut semn cu capul să mă așez și mi-a aruncat valiza pe fundul gondolei.

Imediat, am putut să constat pe propria-mi piele ce șubredă era gondola. Se balansa atît de tare, încît nu m-am așezat, ci am căzut în scaunul nu prea înalt. Fără să-mi dea atenție, gondolierul a proptit visla în peretele canalului și a pornit barca din loc.

Lunecam pe o apă stătută, cu bășici. Mirosea urît a nămol, iar pe suprafața ei pluteau resturi de fructe, coji de ouă, cutii de conserve... Tabloul nu era mai vesel nici pe mal: ziduri oarbe de antrepozite, case de locuit nu prea arătoase — roase de umezeală, coșcovițe. O clipă l-am suspectat pe gondolier de rea intenție, întrebîndu-mă dacă nu mă purta cumva pe un drum lăturalnic. Dar chiar în clipa aceea gondola a început să-și încetinească mersul. Ne apropiam de un semafor, care-și reflecta lumina roșie la o răs-pintie acvatică.

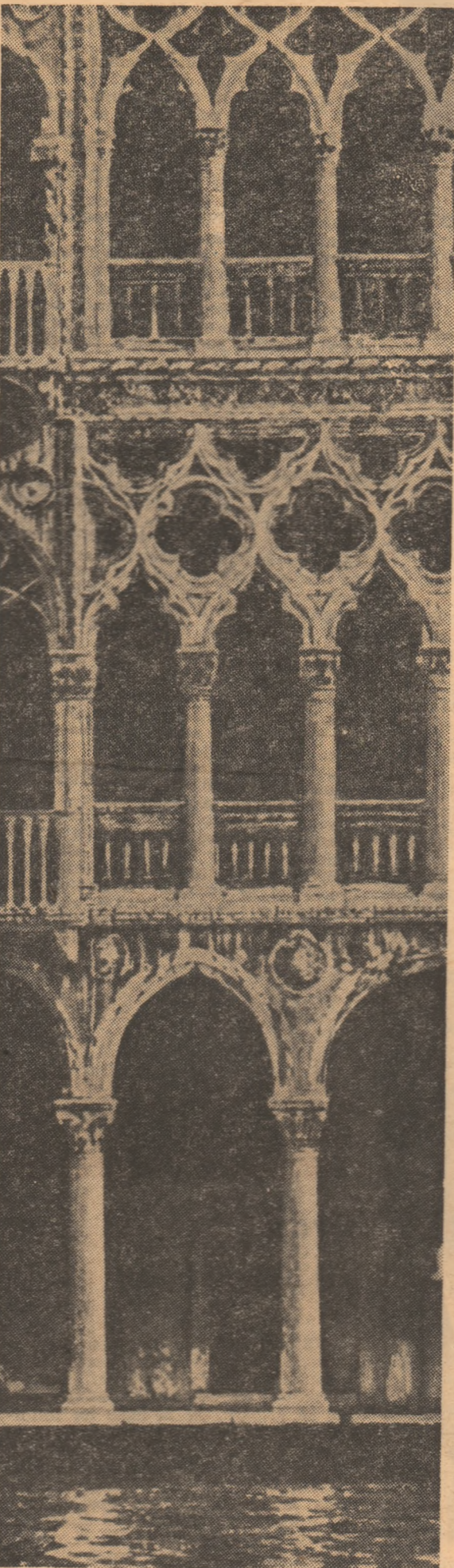
— Canale Grande, m-a anunțat atunci gondolierul drept mulțumire, poate pentru țigările pe care i le oferisem.

Semaforul trecuse pe verde. Intrase în Canale Grande. Acum puteam admira cel mai frumos canal din Veneția, despre care citisem atîta. Uitînd că gondola e șubredă, m-am ridicat chiar în picioare. Pluteam în întîmpinarea apusului de soare, dar era un asfințit slab, anemic, fără forță, incredibil de galben, cum se întîmplă de obicei la sfîrșit de toamnă. Palatele, în schimb, erau splendide. Le-am recunoscut imediat. Străvechile edificii, înșiruite ca niște soldați de ambele părți ale canalului, își spălau în apa acestuia ziduri innegrite de vreme dispuse oricînd să se reflecte în oglinda calmă a canalului. Intenție laudabilă, dar nerealizabilă. Căci suprafața apei e brăzdată în toate direcțiile de șalupe, vaporase și bărci cu motor, care scot niște fluierături stridente și fac apa să spumege și să clocotească. Din cînd în cînd, valurile puternice răsunau ca niște tunuri, și o zvîrleau de colo-colo, încît abia atunci am putut aprecia cum se cuvine dibăcia cărmaciului meu.

La scurt timp după aceea, gondolierul mi-a făcut favoarea să-mi mai adreseze un cuvînt:

— Ponte Rialto!
Intr-adevăr, în locul unde galbenul

palid al asfințitului se întîlnea cu apa, am văzut dantela fină a unui pod cu o singură deschidere. Era suspendat deasupra apei de parcă n-ar fi avut nevoie de piloni de sprijin de pe mal și la fel de fină și transparentă părea și dantela arcadelor

Unul dintre palatele de vrajă ale Veneției

— Podul Rialto? l-am întrebat, dorînd să mă incredîntez că într-adevăr așa e.

— Da, domnule.
Dar n-am mai putut admira așa cum aș fi vrut străvechiul pod, dat fiind că gondola a virat imediat la stînga, despărțindu-se de Canale Grande.

Începuse să se lase întunericul, dar nu numai pentru că noaptea se pregătea să coboare deasupra Veneției. În labirintul de canale laterale, uneori atît de înguste încît dacă-ți desfaci larg brațele le poți atinge ambele maluri, nu e niciodată soare și nici chiar lu-

mină. Printre acoperișurile caselor, foarte apropiate unele de altele, abia dacă se zărește un petec de cer...

Hotelul la care urma să poposesc nu se deosebea de fel de clădirile din preajmă; aceleași ziduri umede cu pete de mușgai, aceleași trepte lunecoase la intrare, și apa care clipea la picioare.

În timp ce funcționarul de la recepție îmi înscrisese numele într-un registru, am citit în grabă un scurt istoric al hotelului; construită în secolul al XIV-lea, clădirea aparținut unui vestit amiral al Republicii venețiene. După ce am primit o cheie destul de grea am urcat în camera ce mi se repartizase. M-am așezat pe pat și mi-am spus:

„Să mă odihnesc puțin și apoi să fac o plimbare prin oraș”. Dar imediat am adormit. Oboseala din cursul zilei mă doborîse.

Am fost trezit de niște lovituri puternice de orologiu. Am început să număr și am ajuns astfel pînă la 12. Mi-am dat seama că era ceasul din Piața San Marco și că ea se afla foarte aproape de hotel. Era, deci, miezul nopții. Dormisem toată seara. Puțin jenat, am coborît imediat scările.

Portarul de serviciu, cu un pled aruncat peste veston, n-a schițat nici un gest care să-mi fi dat de înțeles că era surprins de apariția mea. Și nici nu m-a întrebat nimic. A ieșit repede de la ghișeu și mi-a deschis ușă, alta decît cea pe care intrasem cu câteva ore înainte. Dădea într-o străduță, un fel de pasaj îngust învăluit într-o ceață groasă. Abia de vedeam la cîțiva pași în față. Era o ceață insuportabilă, care-ți împăiențenea ochii și-ți tăia respirația.

Deodată însă, a început să bată vîntul. Neașteptat, dar stăruitor, vîntul suiera, fluiera, îmi zbirlea părul pe cap. Nu era rece; avea, e adevărat, o anumită forță, dar și o blîndețe înviorătoare. A tăcut o clipă, dar prin toată ființa mea am simțit că ceața s-a speriat și că bate în retragere. Într-adevăr, cînd mi-am ridicat privirea spre cer am zărit stele. Iar priveliștea din jur era scaldată, ca în basme, de lumina argintie a Lunii.

Abia atunci mi-am dat seama că piața San Marco era foarte aproape. Am intrat în ea și am văzut-o inundată în valuri de lumină. Pășind cu luare aminte pe covorul argintiu, am făcut ocolul pieții, încercînd agreabilul sentiment că mă aflu la Veneția.

Apoi orologiul a bătut iar. Era ora 1. Dar puteam oare lăsa orașul într-o asemenea noapte? Luna plină mă ademenea tot mai departe. După ce am trecut pe sub arcada deasupra căreia se înălțau orologiul și clopotul și agitanții de fontă care băteau în el, am ajuns din nou lîngă canale, poduri și podețe. În mijlocul unei piațete se afla o statuie a lui Goldoni.

Și deodată, podul Rialto mi-a răsărit în față atît de neașteptat, încît nu-mi venea parcă să-mi cred ochilor. În jur era o liniște desăvîrșită. M-am urcat pe pod și am văzut iar Canale Grande, de astă dată cu ape calme. Am rămas mult timp pe pod, atent la tăcerea din jur. La un moment dat însă, ea a fost ruptă de un glas care cînta o barcarolă. Pe canal s-a ivit o flotilă de gondole. Zece gondole, zece felinare care li-

căreau la prova și zece gondolieri, ale căror mișcări ritmice acompaniau parcă melodia. În fața lor se mai afla o ambarcațiune, cu un cîntăreț și un instrumentist la bord.
Cînd flotila a ajuns lîngă pod a acostat, iar cîțiva dintre plimbăreții nocturni au strigat: „Trăiască Mexicul!”, apoi: „Trăiască Brazilia!” Erau turiști latino-americani. Au coborît cu toții și s-au mistuit pe străduțele înguste; numai cîntărețul a rămas să împartă gondolierilor banii ce li se cuveneau...

A. Barten

MAROC

Urmașii atlanților ?

Din primul moment mi-am dat seama că nu alesesem prea bine momentul vizitei în Maroc. Era perioada Ramadanului, postul sfînt, cînd religia islamică interzice credincioșilor să mîncească, să bea și să fumeze de la răsăritul pînă la apusul soarelui. Semnalul pentru încetarea postului este dat zilnic de o salvă de tun, care răsună puternic în tot orașul. În timpul Ramadanului e foarte greu să obții o întîlnire de afaceri, intrucît instituțiile și ministerele lucrează numai pînă la prînz, iar băncile, poșta și telegrafurile sînt deschise doar două-trei ore. Majoritatea restaurantelor sînt închise, ca și mare parte din magazinele arabe. Dar cu toate acestea, centrul Rabatului continuă să fie animat, intrucît europenii nu țin seama de Ramadan. Iar din cei 300 000 de locuitori ai capitalei marocane, 14 000 sînt francezi.

Înainte de a pleca într-o călătorie prin țară, am mai aruncat de la fereastră camera mea din hotelul „Balima” o ultimă privire asupra orașului; acesta dormita copleșit de arșița amiezii. Dincolo de casele albe, pătrate, se întindea oglinda violetă a oceanului.

De la Casablanca, șoseaua cotește spre sud-est. Aceasta e ruta pe care pliantele turistice o recomandă vizitatorilor dornici „să cunoască toate anotimpurile anului în numai șase ore de drum”. Într-adevăr, șoseaua duce, prin Marrakech, spre munții Atlas, ale căror piscuri sînt acoperite șase luni pe an cu zăpadă, apoi, printr-un defileu, în Sahara.

Încît pliantele publicitare nu exagerează. Marocul are, realmente, zone climatice extrem de variate, împrejurare care aduce țării importante venituri. Se estimează că în 1972, țara va fi vizitată de un milion de străini, cu alte cuvînt de un număr dublu față de cel din 1966.

Dar și căile de dezvoltare ale economiei sînt determinate în mare măsură de factorul geografic. Ogoarele cunosc o mare diversitate de culturi agricole specifice atît zonelor cu climă temperată, cît și celor cu climă mediteraneană sau subtropicală.

Marocul are 14 milioane de locuitori și, deși limba oficială e araba, populația țării e alcătuită în proporție de 60 la sută din berberii. Acum 14 secole, arabii au cucerit triburile berbere, preluîndu-le parțial limba și cultura. În zona munților Atlas se utilizează și acum la irigarea ogoarelor fîntini foarte adînci construite cîndva de berberii. Berberii făureau, de asemenea, splendide arme încrustate, obiecte de ceramică, instrumente muzicale, care astăzi pot fi aflate numai în muzee. O legendă spune că berberii se trăgeau din atlânți, locuitorii misterioasei Atlantide.

Capitala berberilor e Marrakech. Orașul, neobișnuit de frumos, pare oacheș ca și fețele locuitorilor săi; casele au nuanțe roșcate și teracot. „E o tradiție istorică, ne-a explicat ghidul. E culoarea palatului sultanului”. În realitate, însă, casele au această culoare pentru că sînt construite din lut roșcat, care se găsește din abundență la poalele Atlasului. Localnicii își încropesc și acum colibele din acest lut.

Djema el Fna e cea mai remarcabilă piață din Africa, cum a numit-o revista franceză „Paris Match”. De acolo începe Medina, partea medievală a orașului, și tot acolo se află suk-ul, bazarul din Marrakech. Dar Djema el Fna e și o imensă estradă de teatru, pe care sînt prezentate zilnic momente din tradiționala viață marocană. Eroii principali: negustori, sacagii, bufoni...

E. Bovkun

— Degeaba am mai fost plecați. N-am trimis cunoscuților nici o ilustrată!

giodu
globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

COMBINATUL *Textil* GALATI

B-DUL REPUBLICII Nr. 158 Telefon 16135

PRODUCE:

- **TESĂTURI DIN BUMBAC ȘI CELOFIBRĂ**, imprimate, uni, în desene și culori moderne și variate
- **LENJERIE BĂRBĂTEASCĂ ȘI DE FEMEI** (cămăși, pijamale etc.)
- **FRÎNGHII ȘI SFOARĂ** în diferite grosimi (din cinepă)

Cooperativele meșteșugărești din județul Buzău execută prin unitățile de deservire a populației :

COOPERATIVA „SPORUL“ BUZĂU ȘI COOPERATIVA „SOLIDARITATEA“ RÎMNICU SĂRAT :

lenjerie de pat și de corp, cusături cu alesătură, covoare tip oriental și covoare românești țesute în gherghef : diverse articole pentru copii și nou-născuți, tricotaje.

COOPERATIVA „MUNCITORUL“ BUZĂU :

plăpumi, confecții, îmbrăcăminte, lenjerie, articole de uz casnic din lemn, manechine croitorie și vitrină, mobilă.

Și a fost ziua a 57-a

(Urmare din pag. 4-a)

ceput să fie spălată de valuri. Agitația era generală. Am încercat să restabilim ordinea, dar în primele minute a domnit o totală harababură. Thor a strigat : „Aruncați ancora plutitoare, altfel să fim inundați. Trebuie să ne punem în mișcare“. Ne era la toți clar următoarele minute se va rupe : ori catargul ori vela. În sfârșit, am înălțat din nou pânza. Barca s-a urnit. Trei zile am plutit în derivă. Ulterior, când Thor a fost întrebat prin radio care a fost ziua cea mai grea, a citat-o pe aceasta.

Epilog

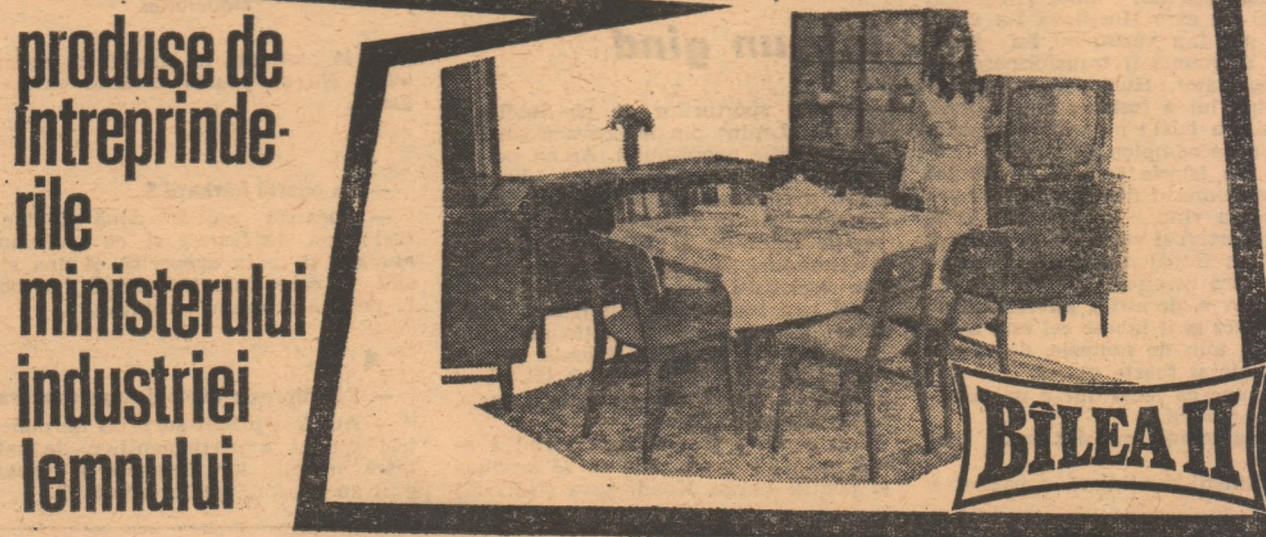
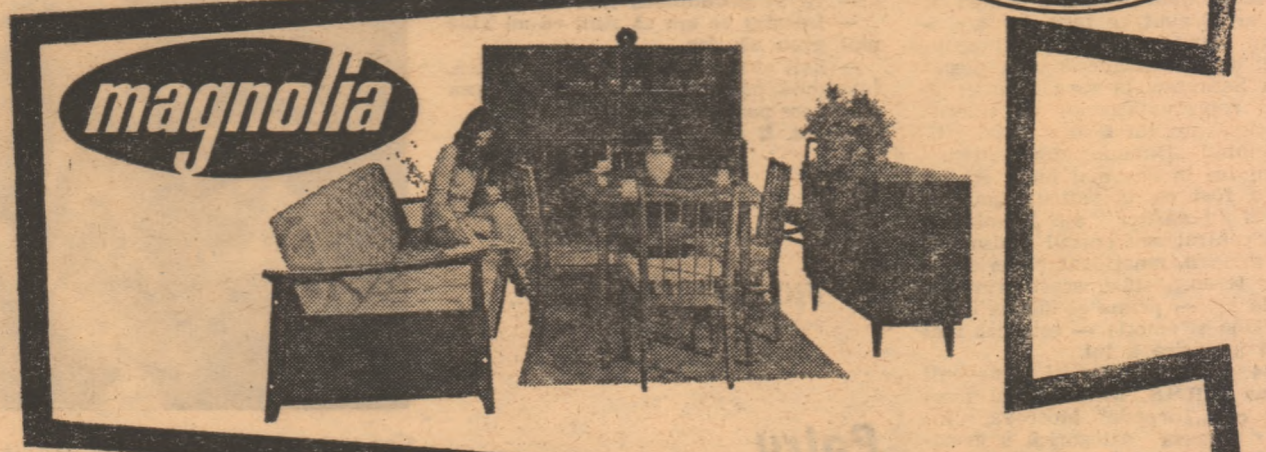
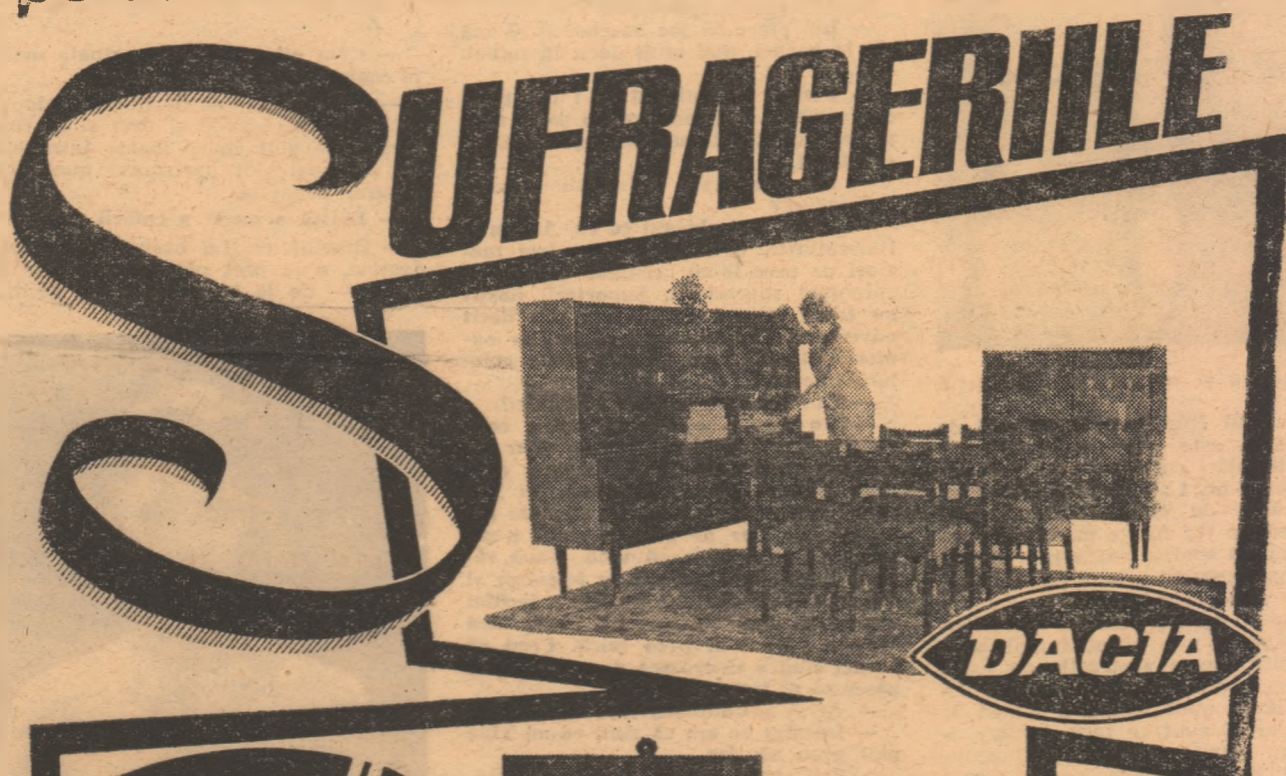
E a doua zi de când echipajul se odihnește pe coasta ospitalieră a insulei Barbados. Ieri, la sosire, ni s-a făcut o primire grandioasă...

Toată lumea e fericită și evident, în primul rînd, Thor Heyerdahl... Astăzi pot spune că expediția a fost complicată și periculoasă. În timpul călătoriei am avut câteva momente în care m-am temut pentru sfârșitul expediției și pentru soarta noastră. Barca se îmbiba repede cu apă. Atunci l-am sfătuit pe Heyerdahl să acostăm în insulele Canare și să lăsăm ambarcațiunea să se usuce. Dar pe urmă n-a mai absorbit apă, de parcă și-ar fi atins peșcajul normal. Furtunile și acalmiile s-au succedat. Apoi s-a rupt cirna.

În insula Barbados ni s-au spus alte temeri. Când au aflat coordonatele noastre, locuitorii insulei au declarat în unanimitate, ca marinarii încercați, că nu vom putea acosta niciodată în insulă, deoarece ne aflăm prea la nord. Zile întregi am luptat pentru a menține drumul. În ciuda tuturor avarurilor ne-am continuat neclintii călătoria. Nici pînă azi nu pot înțelege cum de a rămas îndemnă vela cea mare. Nu aveam decît una și ea nu a suferit de fel în cursul celor 57 de zile deși de mai multe ori am fost pe punctul de a o pierde. La 11 mile de insula Barbados, am hotărît să ne lăsăm remorcați pînă la mal.

În cursul călătoriei am desfășurat o importantă activitate științifică. Am studiat în primul rînd curenții de suprafață. Cu această ocazie am introdus multe modificări pe harta pe care o aveam cu noi. În al doilea rînd am realizat o vastă muncă de cercetare a poeziei oceanului. Aceste investigații ale lui Thor Heyerdahl au făcut senzație. Pentru noi era un fenomen obișnuit : a plin ocean plutea murdărie ; am descoperit resturi de produse petrolifere, care, după aprecierile noastre, erau deosebit de vechi. Răspunzătoare de poluarea oceanului este, fără îndoială, circulația maritimă ; căci, în ciuda convențiilor internaționale, tancurile petrolifere sînt curățate în larg. Santiago Noves și cu mine am făcut studii psihologice și cercetări în legătură cu știmul.

pentru confortul apartamentului modern

produse de
întreprinde-
rile
ministerului
industrii
lemnului

Pământul seamănă cu o minge de fotbal

Intr-o zi, la o lecție de geografie, înțrebat ce formă are planeta noastră, un elev a răspuns: „Seamănă cu o minge de fotbal”. Fără s-o știe, foarte tânărul suporter n-a deschis ochii: într-adevăr, cum de nu se observase până atunci că Dumnezeu a făcut Pământul după chipul și asemănarea mingii de fotbal și în felul acesta a stîrmit „păcatul” nostru; căci milioane de oameni se învîrtesc în jurul fotbalului. De aceea nu mică mi-a fost mirarea cînd un fotbalist celebru ca Murtaz Hurțilava, fundaș în echipa „Dinamo”-Tbilisi și în reprezentativa sovietică, pe care îl „vînam” pentru un interviu, mi-a spus cu înțeles: „Aș vrea să înțeleg un om care să nu vorbească cu mine despre fotbal”. Pardon — i-am răspuns — dar e imposibil. Să vorbești

cu Hurțilava și să ocolești subiectul fotbal!

Druțul lui Hurțilava în sportul de performanță este plin de paradoxuri, și de întîmplări curioase.

Paradoxul nr. 1: Acest fotbalist athletic, jucător de clasă internațională, fundaș cu un joc foarte modern, devenit nu numai spaima atacanților ci și a portarilor, a marcat primul gol din viața lui în... propria-i poartă.

Paradoxul nr. 2: Pînă la absolvirea școlii. Murtaz n-a văzut fotbal adevărat, dacă facem abstracție de joaca din curtea școlii sau de pe stradă. La Gheghecikori, unde locuia, o echipă de fotbal n-ar fi avut ce face, iar televiziunea nu pătrunsesse încă pînă acolo. Și totuși, de la Gheghecikori a plecat direct la Sanremo, la turneul internațional al reprezentativelor de tineret. Iar în primăvara lui 1960 a fost legitimat la clubul „Dinamo” din Tbilisi.

Debutul lui în cea mai bună echipă gruzină a fost ca la teatru: înaintea unui meci hotărîtor s-a îmbolnăvit fundașul central, antrenorul a riscat și Murtaz, mlădru, emoționat și fericit, a intrat pe teren. Astăzi, acest prim joc alături de ași — prima și ultima bătălie cu teama și emoția — este cea mai frumoasă amintire a lui.

În 1964 „Dinamo” Tbilisi a devenit campioana U.R.S.S. Memorabilul meci hotărîtor cu „Torpedo” Moscova, încheiat cu victoria categorică a gruzinilor, a fost cel mai frumos și cel mai trist meci pe care Hurțilava l-a văzut în viața lui. L-a văzut, nu l-a jucat, deoarece o traumă îl transformase în simplu spectator. Hurțilava era bucuros: echipa lui a fost cea mai bună. Hurțilava era trist: n-a căpătat medalia de aur de campion — singura deocamdată din istoria echipei — fiindcă nu jucase numărul necesar de meciuri.

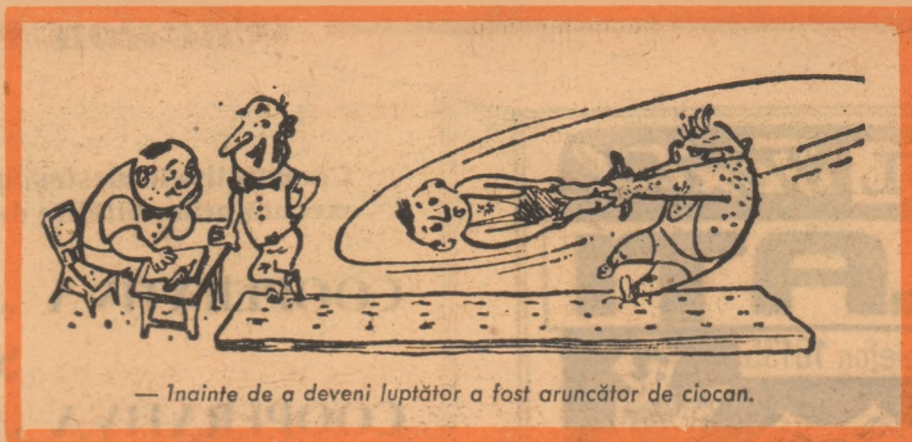
Doi ani la rînd, în 1967 și 1968, ziaristii sportivi l-au desemnat drept cel mai bun fotbalist sovietic, împreună cu Eduard Strelțov.

— Strelțov e, de altfel, adversarul pe care îl stîmbește și îl iubesc cel mai mult. Jocul lui e plin de fantezie, de neprevăzut, tehnic și foarte corect.

— S. spune că jocul dur e un privilegiu al apărării.

— Nici atacanții nu sînt mai blajini.

— Specialiștii subliniază capacitatea

— Înainte de a deveni luptător a fost aruncător de ciocan.

de a vedea cîmpul de joc. Ce înseamnă „a vedea cîmpul de joc”?

— Probabil că o intuiție bine antrenată, puțința de a prevedea o situație după detaliile neînsemnate. Acest termen nu trebuie înțeles ad-litteram. Nici cel mai bun fotbalist n-are decît tot doi ochi, dar un simț al jocului mai dezvoltat.

— Suporterii și chiar și noi, ziaristii, sîntem convinși că de sus din tribune se vede mai bine...

— Nu-i adevărat. Din tribune totul e mai simplu decît în fierbințele jocului. Toți am jucat cel mai bun meci al nostru pe banca rezervelor. Dar pe teren situația arată altfel. Și distanța pînă la minge, și traiectoria ei, și plasamentul jucătorilor. Dar ce să faci dacă în fotbal toți sînt specialiști?! Dumnezeu — trei miliarde de specialiști!

— Ca apărător, ce sfat le-ai da atacanților?

— Să ștuteze în viteză, din volă, de la distanță.

— Care sînt favoriștii preferați?

— Ivanov, Iașin, Strelțov, Metreveli. Dintre străini — Pelé și Bobby Charlton.

— Alte sporturi preferate?

— Îmi place să joc baschet și să mă uit la hochei, mai mult decît la fotbal.

— De ce?

— Pentru că fotbalul nu-l pot privi ca spectator. Mă simt ca un șofer care a încredințat volanul altuia și stă lingă el crispat.

— Cum primesc favoriștii reacția publicului?

— Nu te poți obișnui cu ea. Azi și fluierăturile, și replicile. Au fost meciuri pe care le-au „cistigat” sau le-au „pierdut” spectatorii. Suporterii noștri ne toacă uneori nervii mai rău decît adversarii. Am impresia că multor oameni fotbalul le-a eclipsat toate celelalte interese.

— Familia vine la meciurile tale?

— Cu Nana, soția mea, am o convenție. Prezența ei pe stadion m-ar incomoda grozav cînd îmi imaginez cum arăt cîzînd, îmbrîncindu-mă, și în cînd în acompaniamentul de răcnete ale publicului. Dar pe socrul meu n-am reușit să-l împiedic să vină. Nana rămîne acasă, însă se uită la televizor și îmi face după aceea o analiză a jocului mai dibai decît antrenorul. Fetița mea Marina este încă prea mică. Cred că atunci cînd o să crească n-o să mă mai găsească pe teren.

— Ai să abandonezi fotbalul?

— Imediat ce am să simt că-mi vine mai greu să joc.

— Ești student la chimia alimentară. Înseamnă că după fotbal asta-i cea mai mare pasiune a ta?

— Nu. Îmi invidiez pe chirurși.

I. Moseșvili

FIGARO... FIGARO... FIGARO

Patru într-un gînd

Palatul sporturilor de pe Stadionul central „Lenin” din Moscova a găzduit o competiție neobișnuită. Arena pe care se întrec hocheiștii rapizi, boxerii dîrzi, patinatorii grațioși a fost transformată într-un uriaș salon pus la dispoziția celui de al VIII-lea Concurs internațional de artă a coafurii din țările socialiste.

Cei mai buni coafori și frizeri, cîștigători ai concursurilor naționale din Bulgaria, Cehoslovacia, Polonia, România, R.D.G., Ungaria și U.R.S.S. și-au încrucșat pașnic, dar cu ambiții egale, foarfecele și pieptenii.

Întrecerea a fost strînsă, juriul a avut momente grele pînă să se pronunțe pentru Larisa Kondrașova (U.R.S.S.)

și Andras Kassonyi (Ungaria). În afară de aceste două premii principale au mai fost atribuite multe altele, inclusiv unul „Miss Concurs”, cucerit de frumoasa Marina Fedotova.

După ce și-au încheiat misiunea, membrii juriului au devenit accesibili ziaristilor. Aceștia n-au scăpat ocazia de a auzi și cu urechile ceea ce văzuseră cu ochii: încotro bate vîntul în coafură. Iată patru microinterviuri cu Ferenc Sadek (Ungaria), Zbigniew Marek (Polonia), Lev Ambarian (U.R.S.S.) și François Manin (Franța) luate de un reporter al revistei „Nedelea”.

1
— După părerea dv. cine dictează moda în coafură?

— Franța. Urmează Austria și R.F.G. Sper că într-un viitor apropiat li se va alătura și Ungaria.

— Cît de des se schimbă moda în coafură?

— O dată la jumătate de an. Acum, de exemplu, se poartă părul scurt, foarte pe placul tinerilor.

2
— Cum ați caracteriza actuala modă în coafură?

— Trăim o vreme de libertate deplină în îmbrăcăminte și deci și în coafură, care sînt strîns legate între ele. Eu personal sînt partizanul unei linii ușoare, degajate.

— Există o modă a culorii părului?

— Bineînțeles. La bărbați, ca întotdeauna, e la preț părul negru. Iar la femei — de la blondul foarte deschis

Cea mai tinăra participantă la concurs și modelul ei

pînă la castaniu, în special cu reflexe aurii. Nu se poartă culorile extravagante.

3
— Ce poartă bărbații?

— Coexistă pașnic două pieptănături: una, de fiecare zi, cu „perciuni” alungiți și ceafa acoperită, și una clasică, în care linia trebuie să fie foarte precisă și ceafa curățată.

4
— Ce impresie aveți despre concurs?

— Am fost plăcut surprins de măiestria sportivă a participanților, de calitatea muncii lor. Eleganța și bunul gust au predominat incontestabil.

dialog
dialog dialog
dialog dialog dialog
alog dialog dialog dialo.
og dialog dialog dialog o
dialog dialog dialog dialog
log dialog dialog dialog. di
og dialog dialog dialog diak

INTREBĂRI ȘI RĂSPUNSURI

Vreți să aflați ceva și enciclopediile pe care le aveți la îndemînă nu vă dau răspunsul? Vă invităm să ne adresați nouă întrebarea dv.; mai ales dacă ea este de interes general.

De la Arhimede la Hitchcock

I.
— Aș dori să publicați un scurt istoric al romanului polițist, gen atît de gustat astăzi.

Viorel Martinovici
Str. Magistrala Nord-Sud nr. 2
București

R.
— Oricît ar părea de curios, romanul polițist nu este o invenție modernă. Vechi legende arabe relatează despre beduini care și-au regăsit cămășile pierdute după urmele pașilor pe nisip. În folclorul celtic, în cel al indienilor din America și al altor popoare există povestiri bazate pe descoperirea unor delice cu ajutorul spiritului de observație, al deducției.

Se pare că Arhimede a fost unul din primii detectivi din istorie. El a reușit să descopere pe un meșter necinstit care îi făcuse lui Hieron, regele Siracuzei, o coroană de aur în care amestecase nepermis de mult argint.

Povestea lui Oedip care se... autoancheta este cunoscută. Ea a fost reluată mai tîrziu de Gaston Leroux. Personajul său Chéri-Bibi, acuzat pe nedrept, evadează dintr-o închisoare, se dă drept marchiz și se străduiește să descopere pe adevăratul criminal, care nu e altul decît... acest marchiz. Și șirul acestor lucrări din preistoria romanului polițist ar putea fi continuat.

De fapt tipul de detectiv a apărut... înainte de romanul polițist propriu-zis. Termenul de „detectiv” a fost folosit pentru „police” a fost folosit pentru corpul de agenți creat de Sir Grahame în 1843, iar Dickens a descris în „Bleak House” („Casa groazei”) un personaj „inspector Bucker of the Detective”, adică inspector al poliției detectiv.

„Perioada istorică” a romanului polițist începe cu Edgar Allan Poe („Dublul asasinat din strada Morgii”, „Scrisoarea furată” și „Misterul Mariei Roget”). Printre precursorii romanului polițist modern s-a numărat apoi Emile Gaborion cu „Afacerea Lerouge” (1865), numit „roman judiciar”. Gaborion a creat și primul detectiv modern, pe Lecocq, Sherlock Holmes s-a născut abia în 1887, o dată cu romanul „Studiu în roșu” al lui Conan Doyle. Este primul detectiv celebru ale cărui anchete sînt urmărite în seriale.

„Epoca de aur” a „romanului problemă” este cuprinsă între 1900—1939. Marile vedete ale acestei epoci sînt Agatha Christie, G. K. Chesterton, Roy Vickers, Ellery Queen, Maurice Leblanc, Georges Simenon, Dashiell Hammet, James Cain — ultimii doi traduși recent în românește.

În ultimul timp genul polițist s-a îmbogățit cu noi variațiuni: „serii neagră”, „povestirea polițistă umoristică” și, mai ales, „suspense”-ul al cărui maestru, deși nu creator, este Hitchcock.